

ÁLLATVÉDELEM

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ NEK KÖZLÖNYE ≡

BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. sz. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

V. ÉVFOLYAM

1908 MÁJUS

∴ 5. SZÁM ∴

TARTALOM: Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter üdvözlése. — A hasznos madarak védelme a székesfőváros közgyűlésén. — A Madarak és Fák Napja a pozsonyi állami tanítóképző-intézetben. — Iskolakertek Pozsonyban. — Az Országos Állatvédő Egyesület választmányi ülése május 3-án. — Az Országos Állatvédő Egyesület közgyűlése és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének alakuló gyűlése. — *Szemle:* Kiket igyekeznek az állatvédők megvédeni? — Fülemileadó. — Állatidomítók egyesülete. — *Vegyesek:* Hibaigazítás. — Madarak „zacskóba ejtése.” — A kutyák tuberkulózisáról. — Az eb aivása. — Németország a madárvédelemért. — *Hírek:* Ismerkedési összejövetel. — A kolozsvári állatvédő egyesület közgyűlése. — A Pozsony városában alakuló állatvédő egyesület. — Madárvédelmi kiállítás Pozsonyban. — Egy vágólegény találmánya. — A fehér gólya vonulásának megfigyelése. — A keszthelyvidéki gazdakör állatvédelmi szakosztályának alapszabályai. — Adomány az O. Á. V. E. céljaira. — *Irodalom:* Miként ünnepeljük a madarak és fák napját? — A madarak és fák napja. — *Egyesületi hírek:* A „Szeged és vidéke állatvédő egyesület” közgyűlése. — A Soproni Állatvédő Egyesület választmányi ülése. — A Szentgotthárd és Vidéke Állatvédő Egyesülete választmányi ülése. — A Nyiregyházi állatvédő egyesület közgyűlése. — A pécsi Mecsek-egyesület madárvédő osztálya. — Állatvédelmi szakosztály a Keszthelyvidéki Gazdakörben.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter üdvözlése.

Darányi Ignác földmivelésügyi minisztert tízéves miniszteri működésének alkalmából az országnak mind ama szervezeti üdvözlötték és ünnepelték, amelyek a földmiveléssel, az ország eme legfőbb erőforrásával érintkezésben állanak.

E szervezetek nagy és tekintélyes sorához az Országos Állatvédő Egyesület a következő felirattal csatlakozott:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Nagyméltóságod immár egy évtizeden át legfőbb öre és védője a földmivelés érdekeinek Magyarországon, tehát egy olyan államban, amelyben a földmivelés érdekei minden egyéb közgazdasági érdeknél fontosabbak. Egy olyan országban, mely közgazdaságának legfőbb erőforrását a mezőgazdaságból, nemzeti szellemének és erejének ugyszólván egészét, fényes multját, megszilárdult jelenét és biztató jövőjét a gazdák köréből meríti, egy ilyen országban a kormányzatnak talán legelső fontosságú ága a földmivelés ügyének ápolása és fejlesztése.

A kormányzat eme nagyfontosságú ágazatát Nagyméltóságod a nép minden rétegének érdekeit megfigyelő bölcsességgel, a legtisztább hazaszeretet szellemével és öntudatos erős kézzel vezeti.

Nagyméltóságod vezetése alatt a földmivelésnek minden ágazata lendületnek indult, a gazdáknak új jövedelemforrások nyíltak, a mezőgazdasággal kapcsolatos szakoknak szolgáló tudományos intézetek egész sora keletkezett, a szakismeretek világosságát folyóiratoknak szakmunkáknak egész tömege terjeszti.

Az a körültekintés, erély és lelkesedés, mellyel Nagyméltóságod földmivelésünknek szemmel látható felvirágozását előidézte, nemcsak javára szolgált az ország minden rendű kis és nagy gazdájának, hanem az öntudatban, reményben és ismeretekben megerősödött gazdák, mint elsőrendű államfentartók útján erkölcsi javára és erősödésére vált az egész országnak.

Nagyméltóságod érintett nagyjelentőségű és fényes sikerű működését az ország gazdátársadalmának egyeteme hálás méltatással elismeri. És midőn most a gazdátársadalmi szervezetek, mint az ország egész gazdaközönségének illetékes képviselői Nagyméltóságodat kormányra lépésének évfordulóján lelkesedéssel ünneplik, engedje meg Nagyméltóságod, hogy az Országos Állatvédő Egyesület is, mely törekvéseivel szintén a gazdasági érdekeket kívánja szolgálni, melyet Nagyméltóságod kegyes érdeklődésével és jóakarátának számos tanujelével ismételtén kitüntetett, megragadhassa a jelen alkalmat, hogy Nagyméltóságodnak a hála és elismerés igaz érzéséből fakadó hódolatát kifejezhesse és a Mindenható áldását kérhesse ki Nagyméltóságodnak, az ország jólétére és boldogulására irányuló munkájára.

Mély tisztelettel maradtunk:

Budapest, 1908. április 10.

Az Országos Állatvédő Egyesület nevében:

Grimm Gusztáv Máday Izidor Monostori Károly
alelnök. elnök. titkár.

A földmivelésügyi miniszter ur válasza a következő:

Méltóságos

Máday Izidor urnak

az Országos Állatvédő Egyesület elnökének

Budapest.

Budapest, 1908. évi április hó 10-én. Méltóságos Elnök Ur! — Ószinte köszönettel vettem Méltóságodnak, az elnöklete alatt álló Országos Állatvédő Egyesület nevében is hozzám intézett szíves üdvözlését miniszterségem 10 éves évfordulója alkalmából. Fogadjá Méltóságod az Egyesület részére is a nagybecsű figyelemért ismételtén meleg köszönetemet és kérem méltóztassék meggyőződve lenni, hogy mindenkor kiváló örömmre fog szolgálni, ha az Országos Állatvédő Egyesület által szolgált nemes célokat előmozdítani a jövőben is alkalmam leend. Hazafias üdvözléssel:

Darányi s. k.

A hálának kifejezésével hozzuk tudomására e lapok t. olvasóinak, az ügy és egyesületünk barátjainak a földmivelésügyi miniszter urnak egyesületünket meg-tisztelő kegyes leiratát, melynek tartalma és hangja örvendetes tanúságot tesz arról, hogy egyesületünk törekvései a legilletékesebb helyen jóakaró méltatásban részesülnek.

Szolgáljon ez mindnyájunknak bátorításul és biztatásul, hogy munkánkban ne lankadjunk.

Az üdvözlő egyesületekhez a Szentgotthard és vidéke állatvédő egyesület is csatlakozott és annak üdvözlését a földmivelésügyi miniszter táviratban köszönte meg.

A hasznos madarak védelme a székesfőváros közgyűlésén.

A törvényhatósági bizottságnak március hóban tartott egyik ülésén Siposs Ágoston r. k. lelkész és bizottsági tag, ki már egy ízben felhívta a székesfőváros tanácsának figyelmét a madarak védelmére, újból felszólalt ez érdekekben. A beszédből a következőket közöljük:

„Egy ízben már volt alkalmam szólani e helyt a madárvédelem érdekében. Ugy látszik, szavam a pusztában elhangzó szó sorsára jutott. Hiába adja a művelt nyugat e tekintetben a jó példát, mi, ilyen látszólag apró, kisjelentőségű dolgokkal nem érünk rá bibelődni. Mikor a modern madárvédelem lelkes apostola báró Berlepsch János a múlt nyáron több német ornitologus társaságában itt járt, a magyar székesfővárosban a Margitszigeten felállított etetőknél és néhány mester-séges fészken kívül mit se talált, ami madárvédelem létezésére vallott volna. Mert itt, ugy a hatóság, mint a közönség részéről — a madarak védelme érdekében mi sem történik, annál több az irtásukra. A mezőrendőri törvény a madárfészkek kifosztását ugyan tiltja s ha valakit inflagranti rajtacsipnek, bűnhődik is, a baj csak az, hogy a rajtacsipnek csak a helyszínen jár a fészekrablóra büntetéssel. Itt bent a városban, a környékbéli községek kapzsi lakói ezerszámra árusítják a rendőrség szemeláttára a fészkekűből kirabolt madár-fiókákat. Pár év előtt, a központi városház udvarán, tehát hatósági épületben, hol a törvény tudói és védői laknak, láttam a nálunk szabadon tenyésző, hasznos éneklő madarakat árusítani. Ugyanezt látjuk a madárkereskedésekben is. Ez valóságos kigunyolása a mezőrendőri törvénynek és kézzelfogható bizonyítéka a mi barbár gondolkodásunknak és érzéketlenségünknek.

Pedig van ethikai oldala is ezen kérdésnek; sőt a maga egészében az. Ha ugyanis a székesfőváros tek. magisztrátusa iparkodnék egyre vonzóbbá tenni a határt — amihez a boldogság dalát zengő madarak éneke bizonyára nem kis mértékben járulna hozzá, — ha népünk jobban szeretné a természet bájos szépségeit és ingyen gyönyörűségeit, mint a korcsmát, kávéházakat és putikokat: kevesebb volna a gyűlölködés, megfogynának az éjszakai utcai verekedések és

lepadna a delirium tremens potatoriumban szenvedő szomorú alakok száma. Eszembe jut itt Hugó Viktor egyik szava, amikor azt mondja: „nem bírom megfejtani, hogy az emberek annyira gyűlölik egymást, a maradiák és a liberalisok, mikor annyi szép növény van a világon, melyet nézegethetnének és annyi könyv, melyet olvashatnának.“

Bizony, rá kell szoktatnunk népünket a természet szeretetére, hogy leszoktathassuk a korcsmák és lebutyok szeretetéről és a gyűlölet és irigység helyett megtölthessük lelkét a béke, a szeretet és megnyugvás magasztos érzelmével, mely a természet gyönyörű templomában időzve szűrődik át az emberi lélekben.

T. Közgyűlés! A főváros erdei, berkei egyre némábbak, egyre szomorúbbak lesznek. Dalos lakói egyre pusztulnak, hovatovább irmagjuk se marad. Hiába áldoz a főváros évi ezer koronát a hernyóirtásra, ezzel a fák lekopasztását meg nem akadályozza. Bizza ezt a munkát az égi madarakra. Szoktassuk őket ide azáltal, hogy tápláljuk őket és mesterséges fészkek felállításával gondoskodunk szaporodásukról.

E cél szolgálatában a következő indítványt vagyok bátor tenni:

1. Utasítja a közgyűlés a tanácsot, hogy évenként, ősszel és tavasszal a kerületi előjáróságok falragaszok útján hívják fel a közönséget, különösen a kültek lakóit, a hasznos énekes madarak táplálására és mesterséges fészkek elhelyezésére; 2. utasítja a közgyűlés a tanácsot, hogy a költségvetésben hernyóirtás címén felvett 1000 koronát ossza kétfelé és annak egyik részét pedig madáreség beszerzésére és mesterséges fészkek elhelyezésére használja fel.“

Ezt az indítványt a közgyűlés egyhangulag magáévá tette. Csak elismeréssel emlékezhetünk meg a felszólalás érdeméről és annak a reménynek adunk kifejezést, hogy a székesfőváros tanácsa, midőn e tárggyal foglalkozni fog, előreláthatólag tárgyalás alá fogja venni az Országos Állatvédő Egyesület által múlt évi január hó 23-án ugyane tárgyban tett előterjesztést, melynek szövege a következő:

„A székesfőváros igen tisztelt tanácsához! Közismert tény az, hogy a mező- és erdőgazdaságra, erdei és gyümölcsfákra, konyhakerti és egyéb veteményekre nézve káros rovarok milliárdjait ezekkel táplálkozó madaraink pusztítják és ily módon nélkülözhetetlen szövetségeseink. A hasznos madaraknak ez a nagy jelentősége szolgált indokul arra, hogy világszerte nemcsak törvényes intézkedések keletkeztek, melyek e madarak kiméltetését biztosították, hanem a tudomány és gyakorlat emberei részben a hatóságokkal karöltve módokat kerestek és találtak arra nézve, hogy a hasznos madarak szaporodását előmozdítsák, azokat helyhez kössék azáltal, hogy élelmezésük, fészkelésük és költésük az ezeknek kedvező viszonyok létesítése által elősegíttessék.

Ez utóbbi módok sorozatába tartoznak a madár-ételek, legkivált pedig a természetes fészkeket, illetőleg fészkelő helyeket pótló mesterséges odvak alkalmazása mindenütt ott, hol ezt a helyi viszonyok engedik.

Az Országos Állatvédő Egyesület nevében bátrak vagyunk az igen tisztelt tanácsnak előterjeszteni, hogy

a székesfőváros környéke, kivált pedig a budai hegyek igen alkalmas helyekül kínálkoznak arra nézve, hogy ott a hasznos madarak szaporítására szolgáló mesterséges odvak elhelyeztessenek.

Az Országos Állatvédő Egyesület ebben az irányban már két év előtt a székesfővárosi kert igazgató szives hozzájárulásával és a Magyar Ornithologiai Központ szakközegének közbenjöttével a Városligetben kísérletet tett fészkelő odvak elhelyezésével. Ugyanilyen irányú intézkedést tett a múlt évben a földmivélsügyi miniszter ur a Margitszigeten.

A budai hegyek erdős részeinek kiterjedése és a nyári lakok és kertek tömege egy oly tért nyit a hasznos madarak védelmének, hogy ott a legszebb siker és eredmény várható.

Ugyanazért az O. Á. V. E. nevében bátrak vagyunk az igen tisztelt Tanácsot felkérni, hogy az éneklő madarak védelmének és szaporításának ügyét a székesfőváros területén, de kiváltképpen a budai hegyekben felkarolni és ebből a célból fészkelő odvaknak az erre alkalmas helyeken minél nagyobb számban való fölállítását minél előbb, azaz oly időben elrendelni méltóztassék, hogy már a jelen esztendő, illetőleg a madarak ez évi költési időszaka a tervezett intézkedés érdekében felhasználható legyen.

Engedje meg az igen tisztelt Tanács, hogy az általunk tisztelettel kért intézkedés végrehajtása érdekében, még a következőket jegyezhessek meg:

A hasznos madarak védelmének kérdésével összefüggő intézkedések irányításával és országszerte való szervezésével Darányi Ignác földmivélsügyi miniszter a Hermann Ottó vezetése alatt álló Magyar Ornithologiai Központot (József-körut 65.) bizta meg és ez az intézet az összes idevágó kérdésekben szakszerű felvilágosítások és utmutatások adására készséggel vállalkozik.

A nevezett intézettől nyomtatványok is szereshetők, melyek a mesterséges fészkelő odvak miként alkalmazására nézve tájékoztatást nyújtanak. Ugyancsak a nevezett intézet felügyelete és ellenőrzése alatt áll a Baranya-Kárászson működő Kühnel-féle első magyar fészkekodu gyár, ahonnan a fészkekodu megrendelhetők.

Tiszteletteljes előterjesztésünk melléklete gyanánt, a következő két nyomtatványt van szerencsénk csatolni:

„Utmutató a mesterséges fészkekodvak alkalmazásához és egyéb madárvédelmi intézkedésekhez“, irta: Csörgéy Titusz.

„Ifj. Kühnel Márton Első magyar fészkekodu- és madáretető-készülékek gyárának árjegyzéke.“

Mivel a kihelyezendő fészkelő odvak benépesedésének sikere leginkább ott érvényesül teljes mértékben, ahol azok ugyszólván állandóan szemmel tarthatók és ahol a járó-kelők kártételeitől vagy zavarásától megvannak óva, a fészkelő odvak elhelyezésére a villakertek kiválóan alkalmasak és azért felette kívánatos, hogy ezek tulajdonosai már saját érdekükben is az akcióba bevonatnának.

Az igen tisztelt Tanács az általunk javasolt intézkedést igen célszerűen kiegészítheti azáltal, hogy télen át a madarak etetésére nézve is megfelelő módon ren-

delkezik, minek módozataira nézve szintén a Magyar Ornithologiai Központ nyújt szakszerű tájékoztatást.

Ha az igen tisztelt Tanács előterjesztésünket becses figyelmére méltatja és a hasznos, illetőleg éneklő madarak védelme és szaporítása érdekében a tisztelettel javasolt intézkedéseket megteszi: követendő példát szolgáltat az egész országnak és nemcsak a főváros területén lévő erdei és gyümölcsfákat, konyhakerti és gazdasági veteményeket óvja meg a kártevő rovaroktól, hanem a székesfőváros összes üdülő helyeinek kellemét és így értékét nagyban növelheti azáltal, hogy azokban egy gazdag madárvilágot teremt és ápol."

A Madarak és Fák Napja a pozsonyi állami tanítóképző-intézetben.

Két éve mult annak, hogy gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Állatvédő Egyesület előterjesztésére a Madarak és Fák Napját, mint nagy és szépjelentőségű évi ünnepélyt az ország összes népiskoláiban rendszeresítette.

Mint minden új intézmény, ugye ez is kell, hogy a kezdet nehézségével megküzdjön.

De minden jel arra mutat, hogy e szép intézmény hazánkban csakhamar meg fog honosodni és meg fog gyökeresedni.

Már a mult évben beszámolhattunk az iskola-ünnepek egész sorával, melyekről, bár szórványosan, de az ország minden részéből érkezett tudósítás.

Bizton remélhető, hogy a f. évben jóval nagyobb lesz azoknak az iskoláknak száma, melyek a madarak és fák napjának intézményét felkarolják, mi abból is következtethető, hogy néptanítóink napról-napra tömegesen kérik az Orsz. Á. V. E. által „Miként ünnepeljük a Madarak és Fák Napját” cím alatt kiadott pályamunkákat.

A szép intézmény meghonosodásáról azonban nemcsak az ünnepélyek száma, de leginkább az a körülmény tanuskodik, hogy a Madarak és Fák Napjának szép és nagy jelentősége mindig több és több méltásban részesül.

Ennek az örvendetes eredménynek megkapó és bizonyára az egész országban örvendetes hatást keltő bizonyítékát szolgáltatja a pozsonyi áll. tanítóképzőben még április hóban megtartott ünnepély lefolyása, mely az uralkodóház tagjainak és nagyszámu díszes közönségnek jelenlétében tartatott meg.

Wollmann Elma, az intézet lelkes igazgatónője, a tornatermet ez alkalomra fákkal és növényekkel dúsan földszítette, úgy hogy az egy liget benyomását keltette. Az illuziót fokozták a mindenütt elhelyezett madarak és madárcsoportok.

Az ünnepélyen megjelent Alice kir. hercegnő és Albrecht kir. herceg, udvarhölgyek és Prónay báró cs. és kir. kamarás kíséretében; továbbá gróf Szapáry Ilona, gróf Pongrácz Frigyes és családja, a főnemesség több tagja, Zandt Ödön plebános stb. Az ünnepség műsorából megemlítjük a következőket: Beszélgetés a

madarokról és fákról, mely közben Pósa Lajos verseit szavalták a gyakorló iskola tanulói. Ugyanezek a „Zöld ágon kis „gili” és „Az t dalolja a kis madár” kezdetű dalokat énekeltek. A Mendelsohn „Vándormadarak bucsudalá”-t és Gaal Anna „A madarak örömdalá”-t a képzőintézet növendékei énekeltek. A derék igazgatónő az ünnepély szép és tapintatos rendezésével nemcsak megfelelt az intézmény jelentőségének, hanem azáltal, hogy nagy és díszes közönséget részesített az ünnepély élvezetében, a népnevelés és állatvédelem ügyeinek szolgálatot tett.

Dr. Kováts Lajos, aki Pozsonyban fáradhatlan és lelkes agitációt fejt ki a madárvédelem érdekében, az említett ünnepélyről megemlékezvén, igen helyesen jegyzi meg, hogy „aki a gyermekeket a madarak és fák szeretetére tanítja, az felkelti a gyermekek lelkében a legnemesebb érzést: az igazi emberszeretetet is”.

Iskolakertek Pozsonyban.

A pozsonyi állami polgári iskola kertjéről igen érdekes cikket közöl a „Pressburger Zeitung” dr. Kováts Lajos tollából. Az iskola épülete egy régi Pálffy-kert és az iskola igazgatója, dr. Krammer József az iskolát környező kertet és területet a tanulók testi és lelki nevelése érdekében valóban követésre méltó módon használta fel. Az iskola telkének elrendezése azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek az állat- és növényvilág ismeretébe szemléleti uton bevezetessenek és a természeti tárgyak állandó megfigyelése útján megszeressék és megbecsüljék a természetet és állatokat és növényeket és így bennük a legnemesebb érzelmek keltsenek. Az igazgató fáradozása következtében az épületben magában egy télikert van, melyben fenyőfák, virágok közt egy nagyobb voliére van erdei énekes madarakkal, nagyobb kalitkákban baglyok, vadgalambok, hollók és egyéb nagyobb madarak vannak. Az iskolaépület mögötti kertrészletben egy kis házikó van, amelyben özekek tanyáznak. Van továbbá egy terrarium és vízmedence, melyekben teknősbékák, kigyók és gyíkok láthatók; egy 4 m. hosszú és 4 m. magas madárház erdei éneklők számára. Egy galambduc és egy baromfiudvar. Külön apró házakban róka, mókusok és több apró erdei állat van elhelyezve. Hogy a régi fákat éneklő madaraink nagy száma népesíti be, az a mondottakból önként következik. Dr. Krammer igazgató a kertek egy részét fűvészkertté akarja átalakítani, hogy a gyermekek e részben is minél közvetlenebb oktatást nyerjenek.

Dr. Kováts, aki már régebb idő óta igyekszik propagandát csinálni ilyen vagy ehhez hasonló iskolabeli kertek mellett és aki e részben már Pozsony város több iskolájában célt ért, ez alkalommal újból és lelkesen szólal fel az iskolakertek intézménye mellett követendő például állítván fel a polgári iskolának kertjét, melynek meglátogatása alkalmával közoktatásügyi miniszterünk, gróf Apponyi Albert is kijelentette, hogy az egy iskolának eszményképe.

Dr. Kováts magasröptű propagandájának sikeréről tesz tanúságot a pozsonyi Csáky-téri elemi iskola, mely Schmidt Ferenc főtanító érdemes fáradozása következtében több irányban mintául szolgáló iskolává fejlődött. Dr. Kovátsnak a Nyugatmagyarországi Híradóban megjelent érdekes ismertetése nyomán közöljük a következőket:

Az iskolaépület, melyet kerekaszamban 1200 gyermek látogat, minden részében, a lépcsőházban, a folyosókon stb. egy elemi iskoláinknál teljesen szokatlan művészi szépségű benyomást tesz. A falakat mindenütt válogatott izlésű és művészi kivitelű könyvnyomatok, festmények, rajzok, fényképek stb. díszítik. Ezek közül kiválik Kühmayer Róbert nagyméretű domborműve, mely Krisztust a gyermekek közt ábrázolja, valamint Píthhardt tanító-festő nagyarányú olajfestménye, Szent Erzsébet. Helyesen írja dr. Kováts, hogy az iskolát látogató gyermekek sok, az egész életre kiható művészi benyomást nyernek s hogy csakis így ébreszthetjük a gyermekben a szép iránt való érzéket.

A Csáky-téri elemi iskola azonban nemcsak művészi dísz miatt válik ki a többi közül, hanem azért is, hogy ott is sikerült egy iskolakertet, egy télikertet létesíteni, melynek munkája körül első sorban Schmidt Ferenc és a neki segédkező Steger Antal szereztek érdemeket. A télikertben vannak elhelyezve különféle fák és virágok, továbbá több madárház erdei madarakkal, egy terrarium hullók részére és három haltartó különféle dunai halakkal. A kert falait pedig szép szemléltető képek ékesítik. A lépcsőház földszinti falán vannak az eredeti Berlepsch-féle mesterséges fészek-odvak felfüggesztve. Ily módon a tanítónak bőséges alkalom kínálkozik arra, hogy a gyermekek figyelmét a madárvédelemre felhívja.

Az Országos Állatvédő Egyesület választmányi ülése május 3-án.

Jelen voltak: Máday Izidor nyug. miniszter tanácsos elnöklété alatt Hauszmann Alajosné és Osztóics Mihály alelnökök, K. Nagy Sándor t. alelnök, Szallentbach Imre t. titkár, Benkes Ferencné, Göth Ilona, Grimm Gusztávné, özv. Hangl Józsefné, özv. Schmidt Miklósné, özv. Treszler Károlyné, Hangl József, Nagy Jenő, Szeőke Béla vál. tagok, Piazza Antal tag, Bakonyi Ármán Szegedről, Chernel István Kőszegről, Fodor Árpád Szt.-Góththardról, Ivánka Pál Vácról, Selymessy Ferenc Kecskemétről, Häsner Károly jegyző. Kimentette magát: Grimm Gusztáv t. elnök, Monostori Károly titkár, Kakass Kálmán és Szalkay Gyula.

Elnök megállapítja az ülés határozatképességét és a jegyzőkönyv hitelesítésére Chernel István és K. Nagy Sándor urakat kéri fel.

Elnök mindenképp meleg szavakkal üdvözli a szövetséges egyesületek képviselőit, kik ma mint a választmány tagjai első ízben jelentek meg.

Elnök bejelenti továbbá élénk sajnálattal, hogy Grimm Gusztáv ügyvivő alelnök gyöngékedése miatt

távol van, mit a választmány sajnálattal vesz tudomásul.

Bejelenti továbbá, hogy az O. Á. V. E. Darányi Ignác földmívelésügyi minisztert tízéves minisztersége alkalmával egy tiszteletteljes feliratban üdvözölte, mely üdvözlésre a miniszter ur egy, az egyesületre nézve felette megtisztelő leiratban válaszolt. Mindkét irat a hivatalos közlöny májusi számában fog közzétettni.

A választmány ezt a közlést örömmel vette tudomásul.

A napirend első tárgya gyanánt a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének alapszabályaira nézve beérkezett indítványok tárgyalattak.

A soproni egyesületnek az az indítványa, hogy a szövetségi nagygyűlés esetleg vidéken is megtartható legyen, Chernel István hozzászólása után elfogadott oly alakban, hogy erre nézve mindig az előző évi nagygyűlésnek kell döntenie, a választmánynak előterjesztése alapján.

A temesvári egyesület igazgató titkárának indítványára az alapszabályokba felvételük az is, hogy a nagygyűlésen nemcsak a szövetséges egyesületek képviselői, hanem azok elnökei és alelnökei is szavazati és tanácskozási joggal bírnak.

Fodor Árpád, a szt.-gotthardi egyesület alelnökének indítványára az alapszabályokba felvételük, hogy a szövetség tagjai nemcsak állatvédő egyesületek, hanem egyéb célú vagy című egyesületek is lehetnek, melyek az állatvédelem vagy madárvédelem érdekeit szolgáló külön szakosztályllyal alapszabályszerűleg bírnak.

Selymessy Ferenc a kecskeméti Á. V. E. alelnöke több stílárius módosítást ajánl, melyek elfogadása után a most már kész alapszabályok a nagygyűlés elé terjesztetnek.

Az elnök indítványozza, hogy figyelemmel az egyesület negyedszázados fennállását ünneplő mai közgyűlésre, az egyesület alapítója és az állatvédelem ügyének kiváló bajnoka, Herman Ottó irányában tartozó hálánknak az által is adjunk kifejezést, hogy arcképét az egyesület helyisége számára készíttessük el.

A választmány egyhangú helyesléssel és tetszéssel fogadja az indítványt, mely a közgyűlés elé terjesztetni határozatlik.

A választmány ezután az elnöknek egyhangú tetszéssel elfogadott indítványára elhatározza, hogy a közgyűlés elé azt a javaslatot terjeszti, hogy az üresedésben levő alelnöki állásra Chernel István választassák meg.

Hasonló tetszéssel fogadja a választmány az elnöknek azt az indítványát, hogy dr. Németh Imre orsz. képviselő, az egyesületnek évek hoszu során át ritka önzetlenséggel, áldozatkészséggel és sikerrel működő ügyésze és Andreaszky Antal közigazgatási bíró, ki a számvizsgáló bizottság élén az egyesület vagyongazdálkodásának ép oly szakértő, mint lelkiismeretes ellenőrzője, tiszteletbeli tagokká leendő megválasztására a közgyűlésnek ajánlattanak.

A választmány ezután megállapodik abban, hogy a közgyűlésnek számvizsgáló bizottsági tagokul leendő megválasztás céljából az eddigieket fogja ajánlani.

Ugyancsak megállapítja a választmány a közgyűlés által választandó 20 választmányi tag, továbbá az O. Á. V. E.-t a szövetségi nagygyűlésen képviselő 20 tag névsorát.

Fodor Árpád a szt.-gotthardi egyesület alelnöke jelentést tesz annak a mozgalomnak eredményéről, melyet az egyesület abból a célból indított meg, hogy a szt.-gotthardi és kőszegi egyesületek mintájára Vasvm. többi közigazgatási járásában is létesüljön állatvédő egyesület.

A választmány a jelentést örömmel vette tudomásul és a szt.-gotthardi egyesület vezetőjének köszönetet szavazott.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

Az Országos Állatvédő Egyesület közgyűlése és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének alakuló gyűlése.

Az O. Á. V. E. idei közgyűlését, melynek keretében az egyesület 25 évi fennállásáról történt megemlékezés és melylyel egyidejűleg a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének megalakulása is végbement, május hó 3-án a Köztelek nagytermében tartotta meg.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Jelen voltak: Máday Izidor elnöklete alatt: Herman Ottó tb. elnök, K. Nagy Sándor tb. alelnök, Szallenbach Imre tb. titkár, Hauszmann Alajosné és Osztoics Mihály alelnökök, dr. Németh Imre ügyész, Monostori Károly titkár, Hänslér Károly jegyző, Adorján Antal, Gruber Henrik, Máltás Hugó, Hutyra Ferenc, Jeszenszky Pál, Csörgey Titus, Schenk Jakab, Hámori Mihály, Grátzer Pius, Marosi József, Koritsánszky János, Selymessy Ferenc, Fáber Sándor, Chernel István, Balla Jenő, Bakonyi Ármin, Fodor Árpád, Ivánka Pál, továbbá: Benkes Ferencné, Fölker Józsefné, Glanzer Klementin, Göth Ilka, Grimm Gusztávné, özv. Hangl Józsefné, Herman Ottóné, özv. Kolosváry Károlyné, Krizbay Mária, Mihalecz Józsefné, Monostori Ágnes, Monostori Margit, Petrányi Vilma, Pogányi Henrikné, özv. Schmidt Miklósné, özv. Treszler Károlyné, Csiki Ernő, Fein Dávid, Fenyvessy Adolf, Halmos Ferenc, Hangl József, Kovács Elek, Landhalter Gyula, Molnár Ákos, Nagy Jenő, Novák Nándor, Piazza Antal, Pozsonyi István, Róth János, Schiller András, Serényi Antal, dr. Stern Adolf, Székács László Pál, óvári Szeőke Béla, stb. stb.

Az elnök megnyitó szavaiban bejelentvén, hogy az O. Á. V. E. jelen rendes évi közgyűlésének keretében 25 évi fennállásáról óhajt megemlékezni, röviden vázolja azokat a küzdelmeket, melyeket az állatbarátok az állatvédelmi eszme érvényesülése és az állatvédő egyesület alakítása érdekében folytattak, míg végre Herman Ottó vette kezébe a többször lehanyaglott zászlót és megalapította az immár 25 év óta fennálló országos állatvédő egyesületet. Meleg szavakkal méltatván az ő és a vele társult lelkes férfiak és nők érdemét, konstataulta, hogy az erkölcsileg és anyagilag meg-

erősödött O. Á. V. E. a magyarországi állatvédő egyesületek létrejött szövetségének élén bizalommal tekinthet az állatvédelmi eszmének az egész országra kiterjedő felvirágzása elé.

Ezután elnök megnyitja a közgyűlést, a jegyzőkönyv hitelesítésére Chernel István és K. Nagy Sándor urakat, a jkőnyv vezetésére Hänslér Károly e. jegyzőt kéri fel.

Az elnök ezután üdvözli a kormány, a székesfőváros, az állami rendőrség, a tudományos intézetek és szakegyesületek képviselőit, valamint az egyesület alapításánál 25 év előtt közreműködött emberbarátokat. Felemlíti továbbá, hogy Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter ur az egyesület 25 évi fennállása alkalmából az egyesületet egy külön leirattal tisztelte meg.

Az elnök felkéri az egyesületnek a mult évi közgyűlés óta megválasztott titkárát, Monostori Károly főiskolai tanárt, hogy az iratot olvassa fel.

Felolvastatik a miniszteri leirat, mely a közlőny idei első számában egész terjedelmében közzétetett.

Az elnök indítványozza, hogy Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter urhoz üdvözlő távirat intéztessék, mely indítványt a közgyűlés éljenzéssel magáévá teszi.

Az elnök ezután átadja a szót Monostori Károly titkárnak.

Monostori Károly titkár felolvassa a küldöttek és vendégek névsorát.

A belügyminiszterium képviselőiben: Adorján Antal o. tanácsos, Székesfőváros: Gruber Henrik, Államrendőrség: Máltás Hugó rendőrtanácsos, Országos Magyar Gazdasági Egyesület: Jeszenszky Pál ig. titkár, Állatorvosi főiskola: Hutyra Ferenc rektor, udv. tanácsos, Magyar ornithologiai központ: Csörgey Titus adiunctus, Schenk Jakab asszistens, Hámory Mihály számvevő, Orsz. Erdészeti Egyesület: Nagy Károly m. kir. főerdőtanácsos; a vidéki állatvédő egyesületek képviselői: Kolozsvár: dr. Hegeudis István egyetemi tanár, Sándor József Emke titkára, Szeged: Fluck Ferenc, Bakonyi Ármin, Temesvár: Rétháty Kovacsics Gyula árvaszéki elnök, dr. Steiner Ferenc orsz. képviselő, Kecskemét: Koritsánszky János kir. tanácsos, Selymessy Ferenc főerdész, Sopron: Kajaba Lajos elnök, Krump Miklós titkár, Esztergom: Marossy József elnök, Grátzer Pius titkár, Kőszeg: Chernel István elnök, Chernel Istvánné alelnök, Szt.-Gotthard: Fodor Árpád alelnök, Pum Károly pénztáros, Krassószőrény vármegye képviselőiben: Grimm Gusztáv O. Á. V. E. alelnök, Nyiregyháza: Balla Jenő városi tanácsos, Váczi közművelődési egyesület állatvédő osztálya: Ivánka Pál főszolgabíró elnök, Keszthelyi gazdakör állatv. szakosztálya: Fáber Sándor elnök, Pécsi-Mecsek egyesület madárv. osztálya: Sárosi Váradi Ferenc megyei levéltárnok.

Az alapító kezdeményezők: Herman Ottó a M. O. K. igazgatója az O. Á. V. E. tb. elnöke, báró Prónay Gábor, Fenyvessy Adolf, Szallenbach Imre.

Az elnök a közgyűlés élénk helyeslése mellett melegen üdvözli a kiküldötteket és vendégeket.

Chernel István a kőszegi állatvédő egyesület elnöke meleg szavakkal emeli ki a mai napnak kettős jelentőségét, az egyesület 25 évi fennállását és a Magyar-

országi Állatvédő Egyesületek Szövetségének létrejöttét. Ünnepli Herman Ottót, a jeles tudóst, az állat- és madárvédelem ügyének előharcosát és nagy mesterét, továbbá az O. Á. V. E. elnökét, Máday Izidort, mint a szövetség megalkotóját.

Fodor Árpád szt.-gotthardi egyesület elnöke szintén meleg szavakkal emlékezik meg az O. Á. V. E. vezetőjéről és kiemeli a létrejött szövetség jelentőségét. Az O. Á. V. E. monogramjában viseli — ugymond — azt a szeretetet, mely működését vezérli. O ave! Üdvözlégy! A szeretet kifejezése ez, mellyel e vidéki testvéregyleteket fogadja és melyet mi lelkesülten visszhangzunk. O ave! Ezt zengjük a derék elnökség felé. És ez ünnepélyes alkalommal különösen az elnökség kiváló fejét üdvözljük, akinek agyában szülemlétt meg az országos szövetség eszméje s akinek lelkes munkássága által az ige testté lőn, aki megírta a hazai állatvédelem negyedszázados történetét és aki áldásos elnökségének a tizedik évét tölti be az idén. Az Isten éltesse őt!

Monostori Károly titkár vázolja az egyesület 25 évi működését, mely előadás az O. Á. V. E. legközelebb megjelenendő évkönyvében egész terjedelmében fog közzététetni.

Az általános tetszéssel fogadott jelentésből ide iktatjuk a befejező sorokat:

„Az egyesület alakításakor mutatkozott 565 tag és 1706 korona vagyonnal ma 1877 tag és 70.000 korona vagyon áll szemben.

Egyesületünknek itt tárgyalt alkotásai között gondolom kimagaslóknak jelezhetem 4 rendbeli alkotását, t. i. gyermeknaptár vállalatát, mely naptár 1907—8-iki kiadásban több mint 53 ezer példányban került köz-kézre, a madarak és fák napja intézményét, mely egyre jobban és jobban hódít, az országos madárvédő ligát, melynek, mint jelzém, már 38.000 tagja van, a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségét, ez utóbbit kapcsolatban az „Állatvédelem“ című hivatalos lappal, mely a szövetség minden tagjának megküldetik.

Egyesületünk új korszakot alkotó s most említett 4 rendbeli intézményét legilletékesebb körök nagy horderejűnek jelzik s az eddigi eredmények ezt megerősítik. Vajha a következő 25 évre majdan visszatekintő még jóval fényesebb eredményekre mutathatna, mint én, aki az állatvédelem eszméiért küzdök munkáját e vázlatban szerényen, de a valósághoz hiven megrajzolni törekedtem.“

Az elnök a közgyűlés elé terjeszti a választmányának azt az indítványát, hogy Herman Ottó az egyesület tb. elnökének, mint az egyesület alapítójának és az állatvédelem ügyének a tudomány és gyakorlat terén elévülhetlen érdemeket szerzett munkásának arcképe az egyesületi helyiség számára készíttessék el.

Taps és éljenzés fogadja ez indítványt, mely határozattá emeltetik azzal, hogy a további teendők a választmányra ruháztatnak.

Elnök ugyancsak a választmány megbízásából indítványozza, hogy

K. Nagy Sándor trvszéki bíró, az egyesület tb. alelnöke, ki mint szakíró az ügynek és az egyesületnek rendkívül becses szolgálatakat tett, tb. elnökké;

Hänsler Károly az egyesület pénztárosa, ki évek során át az egyesület szolgálatában nemcsak ebben a minőségben, hanem mint felügyelő, jegyző és titkár-helyettes kiváló érdemeket szerzett, tiszteletbeli titkárrá;

Dr. Németh Imre orsz. képviselő az O. Á. V. E. ügyésze, aki évek hosszu során át az egyesület ügyészi teendőit ritka buzgalommal, önzetlenséggel és sikerrel teljesíti, továbbá

Andreánszky Antal közigazgatási bíró, aki az egyesület serényen működő számvizsgáló bizottságának élén az egyesület vagyonezelésének évek óta buzgó és szakértő ellenőre, végre

Csörgey Titusz a Magyar Ornithologiai Központ adjunktusa, aki nemcsak mint e tudományos intézet kiváló munkatársa, magának az ügynek, hanem az O. Á. V. E.-nek is szaktanácsaival közvetlen becses szolgálatakat tesz — tiszteletbeli tagokká választassanak.

A közgyűlés az indítványt általános éljenzéssel egyhangulag elfogadja.

Herman Ottó az O. Á. V. E. tb. elnöke, ismert egyszerű gondolkodásánál fogva elhárítja magától az ünnepeletést. Meleg érzéssel emlékezik meg azokról, akik 25 év előtt lelkes munkatársai voltak és akik közül báró Prónay Gábort, Fenyvessy Adolfot és Szallenbach Imrét látja a jelenlevők soraiban. Felemlíti, hogy az ügy érdekében annyi lelkesedéssel folytatott munkásságában immár korlátozza őt magas kora és a társadalom iránt való tartozása, mely még egy nagy irodalmi munkának befejezését igényli tőle. Nagy örömmel látja azonban, hogy munkájában a fiatal erők jeles csoportja áll készen és követik őt élükön oly kiváló szakegyénnel, mint Chernel István. Rokonszenves melegséggel üdvözlzi az elnököt, aki szenvedő egészségi állapota mellett is törhetlen eréllyel munkálkodik az ügy előbbre vitelében. Köszönetet mond a közgyűlésnek az iránta tanusított jóindulatért és a jóleső megtiszteltetésért.

A közgyűlés Herman Ottó meleg érzéstől áthatott lelkes szavait éljenzéssel és tapssal fogadja.

Az elnök bejelenti, hogy az O. Á. V. E. által m. évi november hóban a vidéki állatvédő egyesületekhez egy valamennyi egyesületet egy kötelékbe foglaló szövetség érdekében intézett felhívás folytán az ország valamennyi tényleg élő és működő állatvédő egyesülete kivétel nélkül kedvezően nyilatkozott és mindannyi a szövetséghez csatlakozott.

Ily értelemben nyilatkoztak nevezetesen a kolozsvári, a szegedi, a temesvári, a kecskeméti, a soproni, az esztergomi, a kőszegi, a szt.-gotthardi, a Krassószörény vármegyei, a nyiregyházi, a váczy közművelődési egylet állatvédő szakosztálya, a keszthelyi gazdakör állatvédő szakosztálya, a pécsi Mecsek-egyesület madárvédő szakosztálya, továbbá a bajai és szt.-endrei állatvédő egyesületek.

Ezek alapján az elnök kimondja, hogy a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetsége megalakult, mit a közgyűlés a vidéki egyesületek jelenlévő küldötteivel együtt élénk tetszéssel vesz tudomásul.

Monostori Károly titkár bemutatja a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének alapszabályait, melyek az O. Á. V. E. választmánya által történt

elfogadás után a vidéki egyesületeknek nyilatkozás végett megküldettek és azok írásbeli és szóbeli észrevételeinek a mai közgyűlést megelőző és már a vidéki egyesületek képviselőinek részvételével tartott választmányi ülésen letárgyaltattak.

A közgyűlés, mely immár egyuttal mint szövetségi nagygyűlés is tekintendő, a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének alapszabályait változatlanul elfogadta és elrendelte, hogy azok a választmány által mint az O. Á. V. E. alapszabályainak 2-ik, kiegészítő része kormányhatósági jóváhagyás végett felterjesztésenek.

Hänsler Károly pénztáros bemutatja az O. Á. V. E. 1907. évi zárszámadásának kimutatását, mely szerint az egyesület bevétele a nyomtatványok részbeni eladás utáni átfutó bevételek számbavételével összesen 20.031.90 K volt, a kiadás pedig 19.094.45 K. Maradvány 937.45 K.

A vagyonmérleg összesen 69.856.90 K. értéket tüntet fel, melyből 45.662.54 K. az ingatlan és ingó leltár értékére esik.

Andreánszky Antal, Heyduck Gyula, Dövényi Károly számvizsgáló bizottsági tagok által 1907. december 31-én a közgyűléshez intézett és most felolvasott jelentés szerint az egyesület vagyonkezelése teljesen rendben találtatott, minek folytán a közgyűlés az elnökségnek és a pénztárosnak a felmentvényt megadta.

Hänsler Károly pénztáros bemutatja az O. Á. V. E. 1908. évi költségelőirányzatát, mely 27.973.45 K. bevétellel és ugyanannyi kiadással elfogadtatik.

Az elnök az O. Á. V. E. választmányának egyuttal mint a szövetség végrehajtó bizottságának határozata alapján javasolja, hogy a közgyűlés chernelházi Chernel Istvánt alelnökké válassza meg. A közgyűlés éljenzéssel egyhangulag felkiáltással választja meg Chernel Istvánt alelnökké.

Ezután egyhangulag választatnak meg számvizsgáló bizottsági tagokká: Andreánszky Antal, Heyduck Gyula, Dövényi Károly.

Választmányi tagokká: özv. Etlényi Lajosné, Jansen Lajosné (uj), Grimm Gusztávné, özv. Hangl Józsefné, dr. König Henrikné, dr. Lendl Adolfné, dr. Liebermann Emanuelné, Mihaletz Józsefné, K. Nagy Sándorné, dr. Lövegard Jánosné (uj), Borbély Vidor, Borosnyay Oszkár, dr. Csillag Gyula, Fülel Sz. Lajos, Jaulus Bernát, dr. König Henrik, dr. Mariska István, Sajó Károly, dr. Samassa János, dr. König Tivadar (uj), Gasperi Antal (uj).

Az O. Á. V. E.-t a szövetségi nagygyűlésen képviselő tagokká: Grimm Gusztávné, Hauszmann Alajosné, dr. Lendl Adolfné, dr. Liebermann Emanuelné, Groder Kornélné, Benkes Ferenczné, Bárány Pongratz Vincéné, özv. Schmidt Miklósné, óvári Szeőke Béla, röjtői Bauer Antal, dr. Harkányi József, Herman Ottó, Kakass Kálmán, Groder Kornél, dr. Lendl Adolf, dr. Stern Adolf, Nagy Jenő, dr. Mariska István, dr. Csillag Gyula, K. Nagy Sándor.

Az elnök indítványára végül a közgyűlés az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek köszönetet szavaz a közgyűlési terem szíves átengedéséért.

*

A közgyűlés által a földmivelésügyi miniszter urhoz intézett távirati üdvözlésre a miniszter ur a következő távirattal volt kegyes válaszolni:

„Fogadja a tisztelt elnökség a szíves megemlékezésért és üdvözléteért őszinte köszönetemet. Darányi Ignác.“

SZEMLE.

Kiket igyekeznek az állatvédők megvédeni? Erre a kérdésre mindenki azt a természetesnek látszó választ adja, hogy „az állatokat“. Pedig nem az állatok, hanem inkább az emberek megvédelmezését célozzák az állatvédők és törekvéseik. Tessék csak a következő sorokat elolvasni:

Newyorkból jelentik, hogy Limában (Peru) bikaviadalt rendeztek. Mindjárt a viadal kezdetén izgalmas jelenet történt. Egy bika feldöfte Bonarillo toreadort, akit eszméletlenül szállítottak el az arenából, mire a peruiak tombolva, óriási lármával követelték, hogy a bikát rögtön öljék meg. Erre egy másik toreador, Padilla lépett elő, de pár pillanat alatt ő is megcsuszott s a földre esett. A bika most Padillára rontott s a toreador testébe döfte szarvát. Padilla azonban nem vesztette el lélekjelenlétét s hirtelen felugrott s egy jól irányított dőfessel leterítette a bikát, de azután ő is holtan rogyott össze.

Aki e förtelmes jelenetről szóló sorokat elolvassa, kétségkívül igazat fog adni állításunknak és be fogja látni azt, hogy amidőn az állatvédők világszerte évtizedek óta nemes haraggal küzdenek a bikaviadatok ocsmány intézménye ellen, nem annyira az állatok, mint inkább az emberek védelmére kelnek. Nemcsak azokról a szerencsétlen emberáldozatokról van szó, melyek ott ezek szemeláttára és kedvtelésére vesztik el életüket, hanem arról a nagy, az egész emberi társadalomra nézve nagyfontosságú embervédelemről van szó, mely abból áll, hogy az állatvédők a társadalom rendjéből ki akarják küszöbölni a vadsgót, a kegyetlenséget, a durva erkölcsöket, melyeket nagyra növesztenek a bikaviadatokhoz hasonló kedvtelések és melyek oly tömeget nevelnek, melyek nemcsak kegyetlenül mulatni, de embertársaikkal is — ha erre alkalom nyílik — kegyetlenül elbánni képesek és hajlandók. Az állatvédőknek a bikaviadatok ellen való akciója tehát az emberiség megvédésének érdekében folyó küzdelem és ilyen értelemben kell felfogni az állatvédők valamennyi akcióját, mely ugyan az állatok megvédését is célozza, de végeredményében csakis az emberek megoltalmazásában érvényesül.

— yi —

Fülemile-adó. Németországnak tudvalevőleg még ma sincsen a hasznos és éneklőmadarakat oltalmazó olyan törvénye, mely a mai kor követelményeinek megfelelne. Ez kitűnik abból is, hogy a madárkedvelésnek az a legkárosabb fajtája virágzik, mely a szobában apró kalitkákban nyomorgatja a sajnálatraméltó madarakat. A német birodalom több részében már tudatára jöttek annak a nagy kárnak, melyet az éneklők összefogdosása okoz és ezt ellensúlyozni igyekeznek külön-

böző rendszabályokkal, többek között a szobában tartott madarak megadóztatásával. Leggyakoribb a fülemilére kivetett adó.
— yi —

Állatidomítók egyesülete. A párisi „Institut de psychologie zoologique“ című intézet, mely az állatok lélektanával foglalkozik, éppen a lélektani tanulmányok érdekében kebelében egy új szakosztályt alakított, melyben a cirkuszok és hippodromok állatszeliiditőit és idomítóit egyesületté csoportosította. Azáltal, hogy az idomítók ily komoly egyesületbe csoportosulnak, az intézet nagyobb hatályal gyűjtheti az adatokat arra nézve, hogy melyek azok a módok, melyekkel a professzionátus idomítók az állatokat céljaiknak megfelelőleg kitanítják, de ehhez a csoportosuláshoz az állatvédők közönség azt a várákozást is fűzi, hogy az intézet hatása alatt a cirkuszokba is el fog jutni az állatok idomításának kevésbé kegyetlen és észszerűbb rendszere. Az új egyesület alakuló gyűlését múlt évi december 24-én tartotta Hachet-Souplet elnöke alatt és a gyűlésen a párisi állatvédők egyesület elnöke, tisztviselői és számos tagja jelent meg.
— yi —

VEGYESEK.

Hibaigazítás. „Egy igazi madárparadicsom“ című cikkben két kellemetlen szedési hiba van:

Az albatroszok latin nevénél, 2. oldal 1-ső hasáb, alulról a 22. sorban Dismedeá helyett *Diomedea* . . .

továbbá a 3. oldalon alulról a 16. sorban Ausztria helyett *Ausztrália* értendő.

Madarak „zacskóba ejtése.“ Hogy miféle ember-telen gondolatokra ragad és minő mégis megdölgötlan vagy aztán készakaratos, káros cselekedetekre indít némely kapzsi lelket a haszonlesés, mutatja a következő furfangos kieszelés a madárfogásra.

Egy skóciai erdősz gödröcskéket ásott a hóba s beléjük dugdosott oly süvegalaku papirzacskókat, amelyeknek belseje madárléppel volt bemázolva. E zacskók mindegyikének fenekére néhány szem kendermagot helyezvén el, természetes, hogy a különféle kisebb-nagyobb, éhes erdei madarak azokat felszedendő, fejüket a ragacos zacskókba dugták és ekként az a zacskó odaragadva, az állatokat látásuktól megfosztották úgy, hogy tehetetlenül, iránytalanul a földön vagy afelett vergődni kényszerültek s így martalékul estek.

Ha ez eljárással csak kártékony szárnyasok ejténének és esnének törbe, úgy talán még állatvédelmi szempontból is némileg menteni lehetne e különben ügyesen kigondolt madárfogási módot, mert hiszen e tehetetlenül tett állatokat összefogdosni s azonnal megölni semmiképp se akkora állatkínzás, mint pl. a lépveszővel, törrel, hálókkaal fogás; de világos, hogy hasznos madarak is „zacskóba“ ejtetnek így, pedig azoknak fogása és pusztítása majdnem minden országban s bizonyára Skótországban is tilos; ezen erdősz művelete tehát — akármily zseniális abban a gondolat — elítélendő úgy is mint kihágás s úgy is mint ember-telenség.
Mo.

A kutyák tuberkulózisáról. A kutyák tuberkulózisa (gümőkórja), mint a kórbonctani statisztikai adatok bizonyítják, nem éppen ritka betegség. Az eseteknek mintegy 75%-ban a tüdő a tuberkulotikus megbetegedés székhelye. A fertőzés legtöbbször úgy jön létre, hogy beteg emberek lakásaiban tartózkodó kutyák be-lehelik az ezek által kiköhhögött és a levegőben fel-függesztve maradó fertőző csirákat, de nem ritkán tuberkulotikus emberek köpeteinek felvételével az emésztőcsatorna után s végre, bár csak ritkán, a bőrön keresztül is. A betegség, épúgy mint az embernél is, chronikus lefolyást mutat. Sok eb hosszú ideig egy-általán nem mutatja a betegség szemmel látható jeleit, úgy hogy a baj az egész életen át felismeretlen marad. A betegség klinikai tünetei: köhögés, nehéz légzés, gyors soványodás, gyengeség, majd láz, mely azonban semmiféle tyust nem mutat. Végül a csontig lesoványodott állatok rendszerint hasvízkór jeleit mutatják s úgy pusztulnak el.

Indokolt a tuberkulosis jelenlétére következtetni, ha az állat chronikus légsző-, tüdő-s mellhártyagyulladás jeleit mutatja, mely fokozatos soványodásra vezet. Azonban teljes biztossággal csak a gümöbacillus kimutatásával mondhatjuk ki a diagnózist. A tuberculin kutyáknál is nagyon értékes diagnosticum. Tekintettel arra, hogy a baj nem gyógyítható s a veszélyre, mellyel az ilyen beteg állat az embert fenyegeti, nagyon indokolt az ilyen betegeknek gyors s fájdalom nélküli kiirtása.
Rm.

Az eb alvása. Ismeretes dolog, hogy a kutya mennyire szeret aludni. De ha tekintetbe vesszük, hogy mialatt urát kíséri, előre-hátra szaladgál, ide-oda futkos, belátjuk, hogy nagyon kifárad s a fáradalmakat alvással pihenhi ki. De e szokás másképp is megmagyarázható, főleg kiadóan táplált kutyáknál. Emésztés alkalmával ugyanis az agytól vér vonódik el, ami fáradságot s így közvetve alvást eredményez. S mivel a kutyánál az emésztési actus igen lassan folyik, hosszú ideig tart az agy vérszegénysége is. De mert a kutya gyakran naphosszat egyedül van s unatkozik, ez is oka annak, hogy ellustul s sokat alszik.
Rm.

Németország a madárvédelemért. Magyarország példáján indulva a németbirodalmi törvényhozás legközelebb fog foglalkozni egy madárvédelmi törvényjavaslattal. A javaslat előkészítésével egy bizottság bízott meg, amely a javaslatot el is készítette. A javaslat lényegesebb pontjai a következők: 1. §. Tilos a madárfészkek, tojások és madárfiókák elpusztítása, bántalmazása. Tilos az európai hasznos madarak adása, vevése, közvetítése, valamint ezek fészkenek és tojásainak adásvétele és közvetítése is. Kivételesen megengedtetik az egyes birtokosoknak, hogy a ház faláról vagy az udvar egyes helyeiről a madárfészkeket eltávolítsák. Ezen tilalmak nem vonatkoznak a sirály és bibic-félékre. 2. §. Tilos a madaraknak törrel, hurokkal, hálóval, enyvesveszővel, csapdával, mérgezett gabonafélével való fogdosása vagy pusztítása vagy éjszaka idején fegyverrel és hálóval való pusztítása, illetőleg fogása. 3. §. E tilalmi szabályok alá nem tartoznak a magántulajdont képező baromfiak, a vadászati törvény-

ben megállapított vadászható madarak, továbbá a napali orvmadarak, a baglyok, a töviszuró gébicsek, verebek, varjúfélék, vadgalambok, vizityukok, kócsagok, valamennyi buvármadár, sirály, amelyek nem a belöldön költenek.

HIREK.

Ismerkedési összejövetel. A május 3-iki választmányi és jubiláris közgyűlést megelőzőleg, az O.Á.V.E. elnöke Máday Izidor nyug. min. tanácsos szives meghívására, 2-án d. u. 5 órakor számos fővárosi és vidéki egyesületi tag jött össze nevezett elnök Arena-uti lakásán. A pazar „five o'clock tea” mellett érdekes fejtegetések folytak állatvédelmi kérdések felett és szívélyes ismerkedés a megjelentek között.

Ott voltak Herman Ottó az egyesület megalapítója és felesége; Hausmann Alajosné, egyesületi alelnök; Chernel István, a községi egylet elnöke; dr. Németh Imre orsz. képvis. egyesületi ügyész; K. Nagy Sándor törv. bír., egyesületi tb. elnök; Ivánka Pál főszolgabíró Vácraól; dr. Stern Adolf és Fein Dávid választmányi tagok; Balla Jenő vár. tanácsos Nyiregyházáról; Fodor Árpád tanár Szt.-Gotthárdról; Koricsánszky János kir. tanácsos; Monostori Károly tanár, egyesületi titkár; Hänsler Károly egyesületi jegyző és pénztáros. Távolmaradásukat részint élőszóval, részint írásban kimentették: Grimm Gusztáv és neje, Osztoits Mihály, Csörgy Titusz, Schenk Jakab, Fülei Szánthó Lajos, rétháti Kovacsics Gyula, Kajaba Lajos, Fluck Ferenc, Bakonyi Ármin, Selymessy Ferenc, Gratzer Pius, Faber Sándor, Krump Miklós és dr. Szalkay Gyula.

A társaság este 7 órakor vett bucsut a vendéglátó szívélyes elnöktől, ki igazi magyaros vendégszeretettel, szerény, kedves modorával, élénken beväste szeretetreméltó egyéniségét a jelenvoltak emlékeztetébe. *M. K.*

A kolozsvári állatvédő egyesület de Gerando Antonina urnő lelkes vezetése alatt május 24-én vasárnap d. e. 11 órakor tartja közgyűlését a városháza dísztermében. A közgyűlésen chernelházi Chernel István az Országos Á. V. E. képviselőjében előadást tartand, melynek hatása alatt biztosan remélhető, hogy a kolozsvári közönségnek az állat- és madárvédelem ügye iránt való érdeklődése mindnagyobb arányokat fog ölteni.

A Pozsony városában alakuló állatvédő egyesület érdekében, mint már ismételve említettük, dr. Kováts Lajos vár. tisztí orvos lelkes és sikeres propagandát fejt ki, úgy hogy kilátás van arra, hogy az egyesület csakhamar megalakul. Nevezett ügybarátunk időközben is rendkívüli munkásságot fejt ki az ügy érdekében. „Védjük az állatokat” felirattal egy majdnem egy négy-szögméternyi nagyságu falragaszt alkalmaztatott valamennyi iskolában, mely falragasz számos kiváló egyéniségnek az állatvédelem érdekében tett nyilatkozatát tünteti fel. Egy másik falragasz készítése és terjesztése van tervben, mely a gyermekeket a város faültetvényeiben és ligeteiben fogja a madarak szeretetére buzdítani.

Az alakulandó egyesület programjával többek

között a következőket jelöli meg dr. Kováts: „A városi ligetben madárvédelmi mintatelepet fogunk létesíteni. Szorgalmazni fogjuk az összes környékbeli erdőknek fészekodvakkal és etetőkkal való ellátását. A rendőröket ellátjuk az állatvédelemre vonatkozó utasításokkal és röpiratokkal. Az összes erdőkben figyelmeztető táblákat fogunk elhelyezni, melyeken a közönséget az állatok védelmére fogjuk felkérni. Létesíteni fogunk egy központi és madártani állomást. Az iskolákban az állatvédelemre vonatkozó iratokat terjeszteni fogjuk.”

Madárvédelmi kiállítás Pozsonyban. A „Nyugat-magyarországi Híradó”-nak egy hosszabb közleményéből értesülünk arról, hogy Pozsonyban a Mihálykapu-utcában Wicklein Nándor vas- és műszerárus üzlete tágas kirakatában egy tanulságos és szépészetileg is kiváló kiállítást rendezett, mely élő fenyőfák környezetében a madarak világát élő és részben kiömlött példányokban mutatja be.

A kiállítást kiegészítik fészkelő odok, az azokban fészkelő madarak ábrái és különböző, a népnevelés érdekeit támogató feliratokkal ellátott táblák.

A kirakat előtt, kivált este, mikor az fényes világításban tündököl, állandóan a nézők nagy csoportja áll, mely érdeklődéssel gyönyörködik a szemléltető oktatás eme kiválóan sikerült példájában.

A kiállítás, az idézett lap közlése szerint, több madárbarát közreműködésének köszöni létrejöttét, mi azonban azt hisszük, hogy helyes nyomon járunk, ha az egész kiállítás eszméjét, kezdeményezését és létrehozatalát dr. Kováts Lajos tisztí orvos javára írjuk, aki már a múlt évben Pozsonyban hasonló kiállításnak rendezője volt és aki mint igaz gyermek- és emberbarát szünet nélkül abban buzgólkodik, hogy a gyermekeket a természet megszeretésére magában a természetben a szabadban oktassák és neveljék, hogy testben és lélekben gyarapodjanak, és ő az, aki e cél felé való munkálkodásában a madárvilág kedves képét használja fel vonzó eszközü. Ugyancsak a fentidézett lapból értesülünk arról, hogy a pozsonyi állatvédő egyesület megalakítása iránt az előkészületek folynak és taggyűjtő iverk a városban több helyütt rendelkezésre állanak.

Egy vágólegény találmánya. Gadó Géza budapesti vágólegény szakmabeli hivatottságának egy érdekes találmányával is tanujelét adta. Szarvasmarhák számára való döntőkészülékről van szó, mely a mester megkárosodásának elmésen veszi elejét és emellett munkaerő-megtakarítással jár, de a vágóhidi munkát is tisztábbá, szebbé és kényelmesebbé teszi. A találmányt, melyre nézve a szabadalom már be van jelentve, Gadó Géza április hó 28-án mutatta be a közbizághid I. számú fülkéjében, ahol ez alkalommal a közbizághidak és vásárterek igazgatója Preuszner Ferenc, Breuer Albert főállatorvos, Sik Elemér intéző, Lindmayer György ipartestületi elnök, Reisz Dávid ipartestületi alelnök, számos mészáros és vágólegény jelent meg. A találmány lényege az, hogy a ledöntendő szarvasmarha hátsó felét fölemeli, még pedig oly módon, hogy a föl-emeléssel egyidejűleg az állat egyik első és egyik hátsó lába is megrögzítettik olyannyira, hogy az állat lábára

állani nem tud s így mielőtt hátsó fele a vágópadlóra eresztetik, a lábai könnyen összeköthetők. Aki tudja, hogy az állatok ledöntése főképpen saktoláshoz, mennyi veszéllyel jár s hogy az eséstől a hus, az értékes fartsó részek hogy ütődtek, törődtek, az menten tisztában van ennek a készüléknek hasznáról. Minthogy állatvédelmi szempontból is vívmánynak látszik e találmány, az O. Á. V. E. utasította szakértő titkárát, hogy tanulmányozza e döntési eljárást s tegyen arról jelentést.

A fehér gólya vonulásának megfigyelése érdekében Schenk Jakab, a Magyar Ornithologiai Központ asszisztense felhívást tesz közzé, melyből a következőket közöljük: A vonuló madarak megfigyelése érdekében első sorban Dániában Mortensen K. 1899 óta Viborg városában és Németországban dr. Thienemann I. Rositten madárfigyelő állomáson fejtenek ki nagyobb tevékenységet. Az utóbbi állomást ma már világszerte ismerik. A megfigyelés főszekőze az, hogy a befogott madarak lábára tulnyomó nagy részben még a fészkekben anyányi fiókkák korukban egy könnyű aluminium gyűrűt erősítenek, mely gyűrűre rá van írva, hogy hol és mikor született és ki erősítette azt fel. Az így megjelölt madaraknak egy kis rész a vonulás hosszú utja közben vadászoknak és másoknak áldozatul esik. Azok, akiknek az ily madár kezébe jut, a gyűrűt leszedik és az illető állomásnak, mely a madarakat kibocsátotta, megküldi. Ezekből az adatokból a madárvonulás megfigyelése és ismerete igen becses anyagot nyer. Schenk asszisztens figyelemmel arra, hogy a rositteni madárfigyelő-állomás adatgyűjtései sorába a fehér gólyát is felvette és ez a madár Magyarországon át is szokott téli helyére vonulni, felhívja a közönséget, hogy ha ily jelölt gólya kerül kezébe, sziveskedjenek a gyűrűt tekintet nélkül a felíratra, esetleg a madár lábával együtt, továbbá az elejtés helyének és idejének pontos feltüntetésével, a Magyar Ornithologiai Központhoz (Budapest, VIII. ker., József-körút 65.) beküldeni.

A tudomány érdekében közöljük mi is e felhívást, de ismerete magyar közönségünknek, hogy úgy mondjuk: „szertelenségét“, kifejezést adunk annak a komoly óhajtnak, hogy az ily gyűrűknek prédául ejtése ne legyen cím a mi védett madaraink derűre-borura való lepuffogatására.

A keszthelyvidéki gazdakör állatvédelmi szakosztályának alapszabályait a földművelésügyi miniszter 10131. sz. alatt f. évi január hó 25-én láttaozási záradékkal ellátta.

A szakosztály külön jövedelemmel bír, amely külön, a szakosztályba lépett tagok befizetéseiből kerül.

Adomány az O. Á. V. E. céljaira. Özv. Molnár Viktorné urasszony, szül. Abaffy Erzsébet (Abafalva, u. p. Bánréve), Okolicsányi Zsigmondné urhölgy közvetítésével 800 koronát adományozott az Országos Állatvédő Egyesület céljaira. Az egyesület nevezett urasszonyt alapító tagjai sorába igtatván, meleg köszönetének levélben adott kifejezést, de nem mulaszthatja el, hogy e helyen is kifejezze háláját a nemesszívű urnőnek, kinek példája vajha minél több követőt lelkesítene az egyesületi humánus törekvések ilyen pártfogására és támogatására.

IRODALOM.

„Miként ünnepeljük a madarak és fák napját?”

Az Orsz. Állatvédő Egyesület által kiírt irodalmi pályázaton díjat nyert munkák.

E címen öt munka egybefűzve hagyta el a sajtót s e füzetet az Orsz. Állatvédő Egyesület (Budapest IX., Ernő-utca 11—13.) díj nélkül bocsátja a néptanítók rendelkezésére, avval a cézzal, hogy az utmutatást s anyagot szolgáltasson arra, hogy a tanítók miként értelmezzék, készítsék elő és hajtsák végre a „Madarak és Fák Napja“-t, úgy hogy az gróf Apponyi Albert vallás-és közoktatásügyi miniszter úr e tárgyban kibocsátott, ismeretes rendelete intenciójának is lehetőleg megfeleljen.

A füzet első helyén K. Nagy Sándor pestvidéki törvényszéki bíró úr munkája áll. A sokféle populáris állatvédelmi s egyéb munkájáról előnyösen ismert szerző 4 fejezetben egy képet tár az érdekelt elé, amely a madarak és fák napjának berendezését, végbevitelét s az anyagot, amit felölelnie kell, velős rövidséggel, vonzó és tanulságos modorban mutatja, számos hivatkozással törvényekre, rendeletekre is, melyek az állatok s illetőleg madarak és fák védelmét írják elő.

Az első fejezetben arról szól, hogy alkalmas előkészületeket kell tenni a nap minél méltóbb és célszerűbb megünneplésére. Így jó előre és ismételten értesíteni kell arról a gyermekeket; elő kell készíteni a gyermekek által kiültetendő, s pl. a községi faiskolából nyert csemetékét; meg kell nyerni a kiültetésre szánt helyet; előre el kell készíteni a csemeték számára a gödröket; ki kell szemelni a helyet, hová a kivonulás történik, s mindezekre nézve talpraesett tanácsokat ad.

A 2-ik fejezet az ünneplés kivonulásnak egész menetét tárja az olvasó elé s tanácsokat oszt arra, hogy már a faiskolánál mi mindenre kellene a gyereksereg figyelmét felhívni s az ültetés helyére érve, hogyan kell a munkához fogni.

A 3-ik fejezetben mindenek előtt azt tanácsolja a szerző, hogy a tanító tartson beszédet a gyermekeknek a fákról, azok jelentőségéről, hasznáról s mindjárt és egyben ő maga egy olyan beszédpéldát nyújt, amely rendkívül tanulságos volna mellett igen gyakorlatias s egyben vonzó és kedves is a gyermek lelkületéhez mérve.

Már itt részt kíván adni szerző a gyermekeknek abban is, hogy a csemeték elültetése után fákat dicsőítő verset kíván egygyel elszavaltatni.

A 4-ik fejezetben aztán a madarokról szólva, azt ajánlja, hogy alkalmas helyre vezetvén a gyermekeseret — miután egy gyermek az állatokról nemkülömben verset mondott — beszéljen a tanító növendékei felfogásához mérten a madarak életéről, jelentőségéről, hasznáról a természet háztartásában, a gazdaságban s az ember lelkületében. Erre is, bár rövid, de nagyszabású beszédet, oktatást nyújt maga a szerző, fejtegetve a madárvédelmet a törvények szerint; azok szerepét a természetben; az állatok szaporodásának elősegítését fészkelők kihelyezésével, létük biztosítását etetők segítségével; tanácsot ad fészkelők, etetők megfektetésében,

az eleségek megválasztásában és sok egyéb idevágó dologban s igen helyesen úgy véli, hogy ennek befejeztével megint csak egy gyermek szavaljon el egy alkalmas verset, abban fát, madarat együttesen dicsőítve, ezt kövesse kardal és megint egy gyermek szavalata, aki hálát ad a Teremtőnek, ki ezt a szép világot alkotta, fákkal, madarakkal ékesítette s mindezeket az ember javára cselekedte. S „kéri az Urat, az ég és föld Atyját, hogy sziveikbe oltsa be a fák és madarak szeretetét, áldja meg és tegye virágzóvá ezt a szép magyar hazát s boldogokká lakóit.“

Még a Hymnust énekelné el végre a gyermek-sereg s aztán hazafias dalok mellett térne vissza az iskolába.

Egyszerű, mindenütt keresztül vihető, a viszonyokhoz mérve könnyen módosítható, mégis díszes, tanulmányos és lélekemelő ez ünnepi tervnek egész mivelta s nem kétlem, hogy a legtöbb követőre ez talál.

A 2-ik mű *Vadaj József* iskolaigazgató munkája szintén utmutatás kíván lenni s maga a szerző mondja, hogy az — úgy mint bármely hasonló mű — mindenképp nem alkalmazkodhatik, hanem csak tanulmányul, példányképpül és esetleg forrásul szolgálhat a tanítónak.

Vadaj úr is előkészületeket lát szükségesnek e nevezetes nap megtartásához s célszerűnek látja ezeket az egész tanévre szétosztani akképp, hogy szeptembertől kezdve már, be egészen kítavasodásig, előadásaiban a tanító folyton rátereli tanítványai figyelmét a madarak és fák napjára s közben alkalomszerűen elméletileg is oktatja őket és szemléletileg is tanítja a madarak megismerésére, óvására, védelmére, télen való etetésére, fészkelő alkalmatosságokkal való segítségükre, pusztításuk kerülésére stb.

Ezt a teendőt a fák napjához való előkészületnek kívánja tekinteni a szerző s azért azt is szükségesnek tartja, hogy az őszi hónapokban a fák s kivált gyümölcsfák hasznát hangsúlyozza tanítványai előtt a tanító és ha tavaszkor a csemeteültetés — mert az erre kedvező időben vándormadaraink még nem érkeztek meg — elejét nék, úgy legalább az áprilisban vagy májusban tartandó madarak napján a mások ültetett fákhöz lehetne kivonulni a gyerekekkel, ekként mégis együtt ünneplendő meg a kettős tárgy, de egy napra tűzött ünnepélyt ezen csemetéknek felkeresésével s esetleg azoknak pl. meglöcsölésével, karóval való ellátásával, rendbehozásával.

Az egész napra a programot szerző a következőkben adja:

Délelőtt: A tanító szemléltető előadása az osztályban a hasznos madarakról. Kiválasztott tanulók beszédei, szavalatai ugyanezen állatokról. Alkalmi ének. A tanulók ünnepélyes fogadalmá, hogy állatokat nem bántalmaznak. A tanító záró beszéde.

Délután: Az összes osztályok kivonulása dal és zene mellett a kijelölt útra, ligetbe vagy erdőbe. Hymnus eléneklése. Egy tanító beszéde az anyaföldhöz, a fákhöz s ezek Gondviselőjéhez. A tanulók a csemeték ápolását (esetleg ültetését) végzik. A kiszemelt tanulók beszédei és szavalatai. Alkalmi ének. A tanulók ünnepélyes fogadalmá, hogy a fákat védelmézik. Egy tanító fohásza. Játékok. Uzsonna. Szózat. Hazavonulás.

Egy törekvő és egy léha család apró történetével kapcsolatba hozva, mintaelőadást tár még szerző az olvasó elé, melyben igen kedvesen és tanulságosan szól a szántóföld, mező, vizparti, udvar- és házkörnyéki, szőlőben, gyümölcsösben, erdőben, ligetekben élő és megforduló hasznos madarak főbbjeiről, feltárva azok közül a vándormadaraknak visszaérkezési idejét is.

Nagy tanulmányra, széles tapasztalatra mutató kedves utmutató ez is és állítani merem, hogy a tanító körökben ez is számos követőre talál.

A sorban 3-ik *Tafferner Béla* középiskolai igazgató „Egy tavaszi előadás a szabadban“ című munkája. Ez valóságos encyklopédia kicsiben s aki mit akar, válogathat belőle a madarak és fák napja ünnepéhez.

Szerző a szabadba kirándult gyereknéphez intézi szavait, melyek elejétől végig okosak, tanulságosak, ahol kell, gyönyörködtetők, lélekemelő, erkölcsnemesítők, állat-, növény szeretetre s védelemre buzdítók. Kezdi szerző a madarak ismertetésével általában, tárgyalja azok hasznos munkáját, közgazdasági fontosságát. Leír a gyerekek előtt természetrajzilag és biológiailag 9 hasznos oly madarat, amely nálunk közönséges méltat néhány u. n. szárnyas utonállót (kánya, karvaly stb.) s azután rámutat az okokra, amelyek miatt a hasznos madarak fogynak (a pusztításra, mit az ember hajt végre; a madarak téli inségére; a megélhetés föltételeinek hiányára; a károokra, melyek a madárpusztulást nyomon követik; az ezek elleni védekezésre külföldön stb.) s aztán ecseteli, hogy mit tehetünk, mit tegyünk mi. Ajánlja, hogy karoljuk fel a madarak következetes és okszerű téli etetését, biztosítsuk fészkelésük, szaporodásuk lehetőségét s itt kapcsolatba hozza mondandóit a fáknak, bokrokknak a természet háztartásában való és gazdasági, ipari és madárvédelmi fontosságával és hasznával és a fák, bokrok védelmére, szaporítására int.

Valóságos kincsesbánya kicsiben e munkának tartalma, amiből okkal-móddal s a körülményekhez mérve nemkülönben igen alkalmas dolgokat meríthet bárki, aki a madarak és fák napját tanítványaival okosan, célszerűen megünnepeltetni kívánja.

Negyedik a sorban *Fehér Jenő* középiskolai tanár „A madarak és fák napja az iskolában“ című munkája. E mű szerzőjének egészen originalis s rendkívül figyelemreméltó a felfogása ebben a dologban. Az elemi osztályok két elsejében inkább az érzelemre, a négy másikban pedig inkább az értelemre kíván hatni. Különben ő is az egész tanévre látja legjobbnak kiterjeszteni a madár- és növényvédelmi tanításokat s illetőleg az előkészületet a madarak és fák napjára s úgy véli jónak, hogy a madarakról szóló tanítás az egyes osztályokban a gyerekek szellemi erejéhez mérten külön történjék, a fák ültetése s a kirándulás e célból egy alkalmas helyre, pedig már közös legyen mind a négy vagy hat elemi osztályra.

Érdekesen fejtegeti aztán, hogy mi mindent és hogyan lehetne és kellene az 1-ső, 2-ik stb. osztályokban az egyes tanítóknak tárgyalniok a fákról, madarakról s az azokkal kapcsolatos egyéb dolgokról, és pedig egészen sajtóságos formában úgy, hogy elő is adjon a

gyermeknek s kérdezzon, tehát u. n. beszélgető tan alakban ejtven meg a tárgyalást.

Az írás mesterségében is rendkívül verzatusnak mutatkozó szerző aztán igen ügyesen összeállított tudni valókat tár külön-külön az 1., 2., 3. stb. elemi osztályok tanulói elé, azok szellemi erejéhez, haladottabb, vagy még csak primitív felfogásához, látóköréhez mérve, s ezt akkora zseniálitással végzi, annyi mindenféle ismeretkörre kiterjeszkedve hajtja végre, hogy az olvasót egyenesen lebilincseli és kritizáló hajlamaiban leszereli.

Munkáját egy kopár területre történt kirándulás és csemeteültetés ecsetelésével fejezi be.

Prófétának sem kell lenni az elfogulatlan bírálónak, hogy megjósolja, miszerint ez a munka is számit-hat a gyakorlati életben számos elfogadóra és követőre.

Az 5-ik pályamunka szerzője *Hirsch József* uradalmi tanító. „Miként tartuk a madarak és fák napját?” című kis műve amily egyszerű, ép oly figyelemreméltó, kivált apróbb tanyai, pusztai, kis községi iskolákban tartandó ünnepélyek rendezésében.

Szerző nemkülönben egész napra tervezi a cselekvényeket, következő programmal:

Délelőtt: A gyermekek az iskolából valamely fás helyre mennek tanítójukkal, alkalmi dalok éneklése mellett. Kiérve, a tanító (esetleg egy tanuló) rövid fohászt mond. (Erre példát ad szerző.) Következik egy alkalmas szavalat, majd egy ének, aztán beszéd vagy felolvasás a tanító részéről, madarakról, fákról, azok hasznáról, védelméről. (Szerző erre is szép példát ad művében.) Ujra ének, szavalat, majd hálaadás megint, amit egy tanuló mond el s melyre szerző szintén szép példát közöl s aztán énekszó mellett hazavonulás.

Délután: Összejövetel az iskola kertjében, ott több, vagy legalább is egy csemete elültetése. Megismertetése az etetőkészülék egyik-másik jó formájának. Egy-két láda készítése, melybe nyár folyamán különféle eleségek gyűjtetnek madarak téli etetésére. Nehány mesterséges odu elhelyezése. Mind e műveletek közben felvilágosító beszélgetés. Éneklés, szavalás után szétoszlás haza.

Egyszerű, mégis ügyes terv, mely nemkülönben követésre méltó, mint kivétel nélkül mind az öt.

A körülményekhez, viszonyokhoz mérten tanítóink érteni fogják e példáknek legjobb alkalmazását: módosítását, rövidítését, bővítését; de az kétségtelen marad, hogy utmutatóképen ez az öt derék munka feltétlenül beválik, nagy szolgálatot tesz s a szóban forgó közfontosságú és nemes ügynek minden elfogulatlan barátját — legalább egyelőre — kielégíti s törekvésében segíti. Köszönet és dicséret azért e művek íróinak s elismerés az országos állatvédő egyesületnek, aki a tájékoztatók közkézre kerülését lehetővé tette. *ik.*

A madarak és fák napja. Írta és a Szentgotthárd és Vidéke állatvédő egyesületének 1908. évi közgyűlésén felolvasta *Fodor Árpád*.

Mióta Herman Ottó indítványára az országos állatvédő egyesület az u. n. Madarak és Fák napja intézményt megpendítette s kultuszminiszterünk, Apponyi Albert ismeretes körrendeletében ez intézmény kultiválására a tanítószágot felhívta, azóta egymást érik az

ünnepélyek a madaraknak és fáknak szánt napon iskolánkban s egymást érik az idevágó irodalmi művek is.

E művekről eddig is beszámolt az „Állatvédelem”, s csak imént, a 4-ik számban is ösmertetett ilyen irodalmi dolgozatokat. Ismertet a jelen számban is 5 dijnnyertes munkát, melyet összegyűjtve az országos állatvédő egyesület adott ki és terjeszt.

Méltóan sorakozik minde művek mellé Fodor úrnak a cimben jelzett munkája.

A tárgyban nagy látókörrel rendelkező szerző, igen helyesen, rövid szakaszokra osztva tárgyalja a tanítók tájékoztatására fejezt mondandóit. Igen megnyerő modorban, tömören, legtöbb helyen szép, költői lendülettel értekezik elsősben is a madarakról esztétikai, aztán etikai, majd meg utilitárius szempontból, talpraesett példát adva már ebben arra, hogy a madarak és fák napján hogyan vezessék be az ünnepélyt rendezők az egész témának a tárgyalását. Majd madárvédelmi intézkedésekről, aztán a hasznos madarakról szól s kapcsolatba hozza evvel a madarak pusztításának nagy hátrányát, a madárvédelemnek fontosságát, a védelmi eszközöket (fészkelők létesítését, téli etetést) s egyben a fák védelmének indító okait és azoknak a hasznos madarakra is nagy fontosságát.

Nagy előnye e kicsi, de értékes munkának épen az, hogy szerző nem terjengősen adja elő mondani-valóját, hanem dióhéjba szorítottan valóban de annyi közvetlenséggel, oly vonzóan, oly szép nyelvezettel, hogy mint felolvasás a madarakról és fákról, mintának vehető annál inkább, mivel ki lehet egészítene bármely felolvasónak vagy előadónak saját, külön gondolataival, az épen mutatkozó körülményhez, viszonyhoz, szóval szükséghez képest.

Tudtommal az országos állatvédő egyesület nagyobb számu külön lenyomatot készítettett ez okos, szép művecskéből s azt kínálkozó alkalmakkor ingyen terjeszti a tanítószá s egyéb érdeklődők körében.

Zoophylos.

Egyesületi hírek.

A „Szeged és vidéke állatvédő-egyesület” közgyűlését április hó 5-én d. e. 10 órakor tartotta a szegedi városháza közgyűlési termében, élénk érdeklődés mellett. A közgyűlésen igen nagy számu előkelő hölgyközönség is megjelent s mindvégig a legnagyobb figyelemmel kísérte a gazdag tárgysorozatú közgyűlés lefolyását. E közgyűlésen a város hatóságát *Bokor Pál* városi tanácsnok képviselte.

A közgyűlést raggambi *Fluck Ferenc* elnök nyitotta meg, aki szép és meleg szavakban üdvözölte a nagy számban megjelent egyesületi tagokat. Majd sajnálattal jelenti, hogy az egyesület védnöke: *Gerliczy Ferenc* báró nagy fontosságú elfoglaltsága miatt a közgyűlésen nem jelenhetett meg s ezt az egyesülettel táviratban is tudatta.

Az elnöki megnyitó után *Lantos Béla* titkár terjesztette elő terjedelmes és nagyhatású titkári jelentését.

E jelentésből kiemeljük: Az egyesület az „Országos Ifjúsági Madárvédő-Ligá”-ba — Szegedről — 3500 tagot hozott be; a „Gyermeknaptár” minél szélesebb körben való terjesztését lelkesedéssel szolgálta. Az országos állatvédő-szövetségbe nagy örömmel lépett be, mert ennek rendkívüli fontos voltát és messze kiható célját elismeri. Tagjai számára a kiválóan hasznos és jól szerkesztett „Állatvédelem” c. lapot megrendelte. A madarak téli etetésére a város több helyén madáretetőket állított fel s a hasznos madarak szaporítására madárköltő-fészkeket alkalmazott. „A hasznos madarak védelme és szerepe a mezőgazdaságban” című tételre pályadíjat tűzött ki; az állatkinzások meggátolására állandóan felügyelt.

Az egyesületnek kiváló gondját képezte az is, hogy a társadalom minden rétege át legyen hatva az állatvédelem kiváló fontosságától s az állatvédő-egyesületek szükségességétől. Evégből időnkint az egyesület a népkörökben, egyesületekben Lantos Béla titkár által előadásokat tartatott, amelyek mindenkor a legjobban sikerültek s amelyek a kitűzött célt el is érték. Nagyrányu mozgalmat indított az egyesület a galamblovészet ellen is. A titkári jelentés hálával emlékezett meg a „Szegedi Gazdasági Egyesület”-ről, amely az egyesületbe 200 koronával, mint alapító-tag belépett, Szeged városról, hogy az egyesületnek 100 K, a „Szegedi-Csongrádi Takarékpénztár”-ról, hogy 30 K és a „Szegedi Kereskedelmi és Iparbank”-ról, hogy 20 K segélyt adományozott és végül Bäck Bernát Fiai gőzmalom-tulajdonosokról, hogy a madáretetőket eleséggel ellátta. Végül titkár meleg szavakban bucsuzott el azoktól az egyesületi tagoktól, akiket a kérlelhetlen halál elragadott közülünk s akiket kifejtett nagy munkásságuk után sokáig őrizünk hálás sziveinkben.

Lantos Béla titkári jelentése nagy hatást tett a közgyűlésre s elnök indítványára, azért a fáradságot nem ismerő, nagy szolgálatot teljesítő lelkes munkásságáért, amelyet az egyesület érdekében, mint titkár s a galamblovészet megakadályozásáért, mint köztörvényhatósági bizottsági tag a város közgyűlésén kifejtett, a közgyűlés hálás köszönetét és legteljesebb elismerését fejezte ki.

Ezután Batori Ármin áll. főgymn. tanár ismertette az „Országos Állatvédő Egyesület” 25 éves, igen gazdag történetét, amely után Fírbás Nándor polgári iskolai tanár terjesztette elő a hirdetett pályamunkára beérkezett két pályamunka bírálatát. A bírálat nagy elismeréssel szól mindkét pályamunkáról; a díjat azonban annak javasolja — a bizottság és a választmány határozata folytán — odaitélni, amelynek jeligeje: „Csak a tudatlan és gonosz ember bánthatja és irthatja a madarat.” A közgyűlés a javaslatot elfogadta s a 150 korona pályadíjat ennek a munkának ítélte oda; szerzője Batori Ármin. A közgyűlés a szerzőt lelkesen és hosszan éljenezte, amely után felolvasta gazdag tartalmu, szép nyelvezettel s készütséggel bíró munkáját.

Kövessy József pénztáros ismertette az egyesület vagyoni állapotát feltüntető jelentését, amelyből a közgyűlés örömmel győződött meg, hogy az egyesület anyagilag is szépen gyarapodik. A közgyűlés egyhan-

gulag kimondotta, hogy belép az országos szövetségbe s ebbe képviselőül Fluck Ferenc elnököt s Bakonyi Ármin választmányi tagot küldte ki.

Ezután a közgyűlés leghálásabb köszönetét fejezi ki az „Országos Állatvédő Egyesület”-nek, amiért mindenkor céljai elérésében hathatósan támogatta és elősegítette.

A közgyűlés a tisztujtást — egyhangulag — a következőképpen ejtette meg:

Elnök Fluck Ferenc, alelnök Landesberg Mór, titkár Lantos Béla, jegyző Magyar Imre, pénztáros Kövessy József, ellenőr Tóth Károly, ügyész dr. Székely Vilmos. Választmányi tagok: Bakonyi Ármin, Batori Ármin, Bernátsky János, Gönczi Elek, Hirhäger Ferenc, Katona Ilonka, Kátay Ferdinánd, Kerner Lajos, Klug Péter, dr. Kósó Istvánné, Körmendy Mátyás, Krikkayné B. Emma, Lantosné B. Margit, Nagy Ferenc, Nyilassy Pál, Rosenberg Nándor, Piukovits Ödön, Sevity Lázár, Szabó Kálmán, Szreimác László, Vékes Antal, Wréde Vilmos, Wréde Vilmosné, Vetró B. Lőrinc. Póttagok: Bogdán Ferenc, Csanádi István, Gugánovich László, Nyári Ferenc, Paral Pál, Sass Lajos. Számvizsgáló bizottság: Elnöke Bakonyi Ármin. Tagjai: Klug Péter és Patzauer Sándor.

A közgyűlés elnök zárószavai után véget ért s a tagok eltávoztak azzal a tudattal, hogy az egyesület kitűzött humánus céljai felé egy öntudatos s lankadást nem ismerő munkássággal törekszik.

A soproni állatvédő egyesületnek f. évi április hó 9-én tartott választmányi gyűlésének tárgyai és határozatai.

Első titkár előadta az utolsó választmányi gyűlés óta történt fontosabb dolgokat, nevezetesen:

A tagok száma az utolsó gyűlés óta szaporodott 2 alapító és 52 rendes taggal (beleértve a vidékieket is).

Miután az itteni hatóság az ebfogó háló használatát nem rendelhette el, ezen hálót, további kísérletezések végett megvette tőlünk az Országos Állatvédő Egyesület.

Az egyesületünk részéről az idén kiosztásra került rendőri jutalombíjak február hó 23-án lettek a városi közgyűlési teremben ünnepélyesen kiosztva.

Miután az itteni gypmester a több helyen alkalmazásban levő gummikautschuk, vagy bőrrel bevont dróthurok ellen is kifogásokat emelt, készített titkár egy dupla gummicsővel csak részben bevont olyan sárgaréz-hurkot, amely nem mutatja a gypmester által kifogásolt hiányokat. Két ilyen beküldtünk a rendőrkapitánysághoz, egy használati utasítással, a gypmester számára, oly kéréssel, hogy sziveskedjék ezek használatát elrendelni az állatkinzó csupasz dróthurok helyett.

Két darabot beküldtünk az Országos Állatvédő Egyesület ügyvivő alelnökségéhez is.

Az összes új tagok megkapták egyesületünk alapszabályait és amennyire készletünk megengedte, különféle állat- illetve madárvédelmi könyvecskéket és rüperatokat is.

A főméltóságú herceg Eszterházy Páltól beérkezett száz-száz korona összegű díjakért hálás köszönetünket átíratilag fejeztük ki a nemeslelkű adományozóknak.

Grosel testvérek, lakompaki cég küldött tíz korona összegű adományt. Az egyesület köszönetét kifejeztük a nemesszivű adakozónak.

Egyesületünk tíz éves madárvédelmi működésének emlékére állított nagyobb madáretető-kunyhó az itteni Erzsébet-ligetben lett felállítva.

Eddig az „Állatvédelem“ című havi folyóiratnak 298 példányára fizetünk elő.

A választmány a történeteket köszönettel és helyessé tudomásul vette.

Indítványok folytatni határozatok:

a) A városban és pedig a Petőfi- és Széchenyi-téren és a Városháza közelében felállított madáretető asztaloknak madáreléddel való ellátására a közönség kéri fel. Oda madarak ugyanis csak szigorú télen jönnek.

Tiefbrunner Sándor üveges, nagy természet- és madárbarát a Petőfi-téren eddig is szorgalmasan etette télen a madárkakat, fogadja ez uton is köszönetünket.

b) Az Országos Állatvédő Egyesülethez beküldetik a magyarországi állatvédő egyesületek szövetségének nagygyűlése elé való szíves terjesztés végett az az indítvány, hogy a szövetségi nagygyűlés esetleg vidéken is tartassék, ha egy egyesület a nagygyűlést meghívja.

c) Előbbi időben meg volt engedve, hogy a kecskék a sertécsordákkal együtt hajtassanak legelőre, amióta ezen engedély megszűnt, sok szegényebb család nem tud kecskét tartani és ennek folytán olcsó tejhez sem jutni.

Tekintetbe véve azt, hogy oly állatról van szó, amelynek egészsége megköveteli azt, hogy a szabadban és legelőn is mozoghasson, felkérjük erre a városi tanács becses figyelmé azzal, hogy lehetőleg a kecskének legelőre hajtását megengedje.

Krump Miklós első titkár még a következőket közli:

Rupprecht Olivér ur (Sajtoskál), egyesületünk alapító tagja, az „Állatvédelem“ című folyóirat előfizetési árát egyesületünknek megtéríteni kívánván, felemelte alapító-tagsági díját negyven koronáról hatvan koronára. Ugyanezen okból befizettek két-két koronát Hirt Károly és dr. Scheffer Oszkár urak és 70—70 fillért Lehner Ilma urhölgy és a következő urak: Coriáry Béla, Czeke József, id. Fendt Károly, ifj. Fendt Károly, Fincz János, Fleischhacker József, Gecsányi Gusztáv, Geiszler József, Gerencsér József, Gyengő Pál, Hatvan Ferenc, Kheim Samu, László Károly, dr. Müller József, Neuberger Sándor, Ottopsál Alajos, Ripka Károly és Tinhof Pál.

Fogadják a nemes adakozók ez uton hálás köszönetünk kifejezését. *A soproni állatvédő egyesület.*

A Szentgotthárd és vidéke állatvédő egyesülete április hó 14-ikén választmányi ülést tartván, üdvözlő táviratot intézett Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter urhoz, 10 éves jubileuma alkalmából. Az egyesület évi jelentését, melyet az „Állatvédelem“ múlt számában ismertettük, 400 példányban küldte szét, Fodor Árpád alelnök felolvasását a „Madarak- és Fák Napjáról“ pedig az O. Á. V. E. 1000 külön lenyomatban készítette el és terjeszti. Összeírta az alelnök Vasvármegye azon szabályrendeleteit, melyek az állatvédelemre vonatkoznak s

beküldte azokat hivatalos felhasználás végett az O. Á. V. E.-nek. Különböző szétosztott az egyesület a vidéken 25 fészekodut s a titkárt utasította, hogy terjessze elő jutalmazásra az erre érdemeket szerzettek.

A Nyiregyházi Állatvédő Egyesület, alapszabályainak kormányhatósági jóváhagyása után, április hó 30-án tartotta alakuló közgyűlést Balla Jenő városi tanácsos elnöklése mellett. Az egyesület elnökéül Májerszky Béla polgármestert, alelnökül Leffler Sámuel főgimnáziumi igazgatót, ügyvezető alelnökül Balla Jenő városi tanácsost, titkáruul Kubacska István népiskolai tanítót, pénztárosul Surányi Imre pénzügyi igazgatót, jegyzőül Trak Géza városi aljegyzőt, ügyészül Halasi János ügyvédet választották meg. Az egyesületbe a közgyűlés napjáig 122 tag iratkozott be. Remélhető azonban, hogy ez a szám még tetemesen fokozódni fog. Egyidejűleg az egyesület elhatározta, hogy az országos szövetséghez csatlakozik. Nyiregyháza hálás talaja van az állatvédelem eszméjének. Az állatok kiméltése eddig is általános felfogás a köznépi körében is. Az új egyesületnek főként a madárvédelem eszméjének terjesztése körül kell tevékenységét kifejtenie, mert e tekintetben sok a tennivaló. A tanítók eddig is szép eredményeket mutattak fel, mióta az egyesület megalakításának terve felmerült. A gyermekvédő naptárból 700 darabot adtak el, a város adományából pedig 600 darabot osztottak szét a szegényebb tanulók között.

Nyiregyháza a kedvezőtlen időjárás miatt május 1-ről 4-re, majd 5-re halasztott megünneplését a madarak és fák napjának végre ötödikén sikerült megtartani. Az ünnepség ezuttal is a város alatt elterülő tölgyeserdőnek „Erzsébet királyné liget“ nevű részében folyt le a szülők és a tanügybarátok élénk érdeklődése mellett. Ezernél több elemi iskolás gyermek vonult ki zászlók alatt az ág. evang. és a ref. iskolákból. Alkalmi dalok, szavaltatok és előadások foglalkoztak a nap jelentőségével, melynek rendezésében a tanítóké, különösen Kubacska István tanítóé a legfőbb érdem. Egyébiránt a madarak és fák védelmezése eszméjének az iskolai növendékek körében való elterjedésére élénk világot vet az a körülmény, hogy Nyiregyháza a „Madárvédő ligé“-nak már 750 tagja van az elemi, ismétlő-, tanonc- és középiskolákban. *B. J.*

A pécsi Mecsek-egyesület madárvédő osztályának működéséről a Mecsek-egyesület 1907. évi évkönyve szolgáltat adatokat. Ezek szerint a Sárosi Váradi Ferenc megyei főlevéltáros elnöke alatt álló osztály két éve, hogy megalakult. Az osztály munkásságának eredménye az, hogy a kertekben, szőlőkben stb. egyre szaporodnak a mesterséges fészekoduk. Az osztály négy etető-kunyhót állított fel. Az osztály az eleséget házilag készítette el. Az osztály felkarolta az O. Á. V. E. által kezdeményezett Országos Ifjúsági Madárvédő Liga eszméjét és annak már is 2000 tanulót nyert meg. Igen találóan mondja az évkönyv, hogy:

„Ha komoly, megfelelő beszéd kíséretében történik ezen fogadalomra való felhívás, lehetetlen, hogy ne hasson a gyermeklélekre.“ (Hozzáteszük, hogy a mara-

dandó hatást nagyban fokozza az, ha a tanító a gyermekeket előképzés céljára előkészíti.)

Az osztály a Pécsett mult évben oly nagy eredménnyel tartott országos kiállítás alkalmával a kiállítás területén nagyobb számmal táblákat helyeztet el a következő felirattal: „Csak a szivtelen és tudatlan ember nem védi a hasznos állatokat, madarakat.“

Hogy a közönségben az állatvédelem iránti érdeklődést ébren tartsa, az osztály a helyi lapokban újságcikket tett közzé.

A madárvédő osztály közrehatására adatott ki a 4747/1907. alisp. sz. körrendelet, mely valamennyi községi előjáróságokat utasítja, hogy a hasznos madarak védelmére fokozott figyelmet fordítsanak, az állatvédelemre vonatkozó törvényszakaszokat tegyék közzé és e közzétételt minden hónapban egyszer ismételjék meg az őszig, a mezőri, erdőri, hegyri, rendőri személyzetet oktassák ki.

Az osztály november 10-én sikerült estélyt rendezett, melyet Kiss József, a Mecsek-egyesület titkára nyitott meg lelkes, az állatvédelemre buzdító beszéddel, majd az osztály titkára: Róna Jenő főreáliskolai tanár a különböző fészekodvak, etetőkészülékek szemléltetése mellett tartott előadást az okszerű madárvédelemről.

Chernel István, kinek madárvédő csoportja a tavalyi pécsi kiállításon oly nagy elismerést aratott, 50 fészekodvat és több etetőt ajándékozott az osztálynak.

Az osztály bevételei tisztán adományokból állanak, melyek érdekében az osztály gyűjtőiveket bocsájt ki. Nagy elismerést érdemel és mind az osztály, mind pedig a közönség dicséretére válik, hogy ez utón közel 300 korona gyűlt egybe.

Állatvédelmi szakosztály a Keszthelyvidéki Gazdakörben. A Keszthelyvidéki Gazdakör a mult évben állatvédelmi szakosztályt alakított. Ez osztálynak külön alapszabályait felterjesztvén, azt most a földmivelésügyi miniszter ur jóváhagyta.

A nyomtatásban hozzánk juttatott alapszabály nagyjában egyezik az O. Á. V. E. alapszabályával. A tagsági díj gazdaköri tagokra 50 fillér, nem tagokra 1 korona.

Jóllehet az alapszabályokban nincs szó a madárvédelemről, nem lehet kétség afelett, hogy a kör ez új osztálya a 2. § alapján erre is kiterjesztendi tevékenységét.

Szívélyesen üdvözljük az állatvédelmi törekvések ez új tényezőjét.

Szerkeszti MONOSTORI KÁROLY tanár, egyesületi titkár,
felelős szerkesztő.

Kiadja az ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET.

Az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában

megjelentek és az egyesület helyiségében (Budapest, IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

AZ OKSZERŰ MADÁRVÉDELEM ESZKÖZEI.
Irta Chernel István, a Kőszegi Állatvédő Egyesület elnöke. Ára 30 fillér.

ÁLLATVÉDŐK TÖRVÉNYKÖNYVE. Az állatvédelemre vonatkozó összes és az állategészségi nevezetesebb törvények és rendeletek gyűjteménye. Irta: K. Nagy Sándor, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Ára 60 fillér.

LÓGONDOZÁS. A lóismeret és lóhasználás rövid foglalata. Irta: Monostori Károly. Ára 60 fillér.

AZ EMBER ÉS A KUTYA. Védekezés a veszetség ellen. Irta: K. Nagy Sándor, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Ára 30 fillér.

MAGYARORSZÁG MADÁRVÉDELMÉNEK TÖRTÉNETE, FEJLŐDÉSE ÉS JELENLEGI ÁLLAPOTA. 27 ábrával, 3 grafikai táblával. Irta: Kukuljevič József. Ára 1 korona.

AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET HUSZONÖT ÉVI MŰKÖDÉSE és az állatvédelmi törekvések Magyarországon. Irta: Máday Izidor. Ára 1 korona.

A SZEMELLENZŐRŐL. Irta: Pákozdy László. 4 képpel. Ára 20 fillér.

AZ ÁLLATVÉDELEM FONTOSSÁGA AZ EMBERISÉG MŰVELŐDÉSÉNEK SZEMPONTJÁBÓL. Irta: Kukuljevič József. Ára 20 fillér.

ÁLLATVÉDELEM

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ“ NEK KOZLÖNYE ≡

BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCZA 11-13. SZ. TELEFON 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnomását nemcsak szívesen megengedjük,
 hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. □ □ Előfizetési ára 1 évre 2 korona.

V. ÉVFOLYAM

1908 JUNIUS

∴ 6. SZÁM ∴

TARTALOM: A nem nyilvános állatkinzás büntetendősége. — A madárvédelemről és az e téren való teendőinkről. — A székesfehérvári madárvédelem kérdéséhez. — A pozsonyi állatvédő egyesület alakításának előkészítése. — Országos Ifjusági Madárvédő Liga. — Indokolt-e a lovak fejét tűző napsugaraktól szalmakalappal védeni? — *Szemle:* A bécsi állatvédő egyesület rendes közgyűlése. — *Állatok világa:* A kutyának érzéke a hangok megkülönböztetése iránt. — Állathonosítási kísérletek Amerikában. — A jegestenger állatvilága. — Aubry kutyája. — *Vegyesek:* A pusztai talpastyuk. — Vadállat-pusztítás. — A lovaknak legyektől való védele. — *Hírek:* Felirat gr. Apponyi Alberthez. — Vissza a természethez. — Az állatok leölésénél követett eljárás javítása. — Hibaigazítás. — Ifjusági madárvédőliga ünnepély. — Állatvédelmi mozgalmak Pozsonyban. — Jelentések a „Madarak és fák napjára”-ról. — *Irodalom:* Törvényszéki állatorvostan. — *Egyesületi hírek:* A Kőszegi állatvédő egyesület választmányi ülése. — A „Kolozsvári állatvédő egyesület” közgyűlése. — Hirdetések.

A nem nyilvános állatkinzás büntetendősége.

A lipcsei egyetem jogi fakultása 1765-ben hat heti fogházzal büntetett meg valakit, aki tehenének fél nyelvét kimetszette. Magyarországon ma az illető nem volna elítélhető. Az 1879:XL. t.-c. 86. §-a szerint állatnak kinzása vagy durva bántalmazása csak akkor büntetendő cselekmény, ha az nyilvánosan és botrányt okozó módon történt. Zárt körben elkövetett bármi féktelen és megbotrántoztató kegyetlenkedés nem esik a büntetőtörvény sulya alá.

Alig van törvény, mely a büntetendőséget annyira feltételhez kötné, mint a magyar. A német büntető-

törvény azt bünteti, aki állatot akár nyilvánosan, akár botrányt keltő módon kinez (360. §.); az olasz törvény szerint az követ el kihágást, aki állattal bárhol s bármily módon kegyetlenül bánik, azt szükség nélkül kinezza, vagy nyilván túlságos megerőltetésre kényszeríti (491. §.); a norvég törvény is általában az elhanyagolást, a túlterhelést s durva és célzatos bántalmazást helyezi büntetés alá (382. §.); nem ösmeri a nyilvánosság és botrányokozás kellékét mint tényálladási elemet a németalföldi törvény sem (254. §.); ugyanez áll a belga törvényre is (561. §.); és a svájci büntetőtörvényjavaslat is a nyilvánosságra tekintet nélkül bünteti azt, aki állatot durván bántalmaz, kegyetlenül elhanyagol vagy szívtelenül megerőltet (250. §.).

Honnét merítette a magyar törvény kodifikátora